

# LUTHERSK KIRKETIDENDE



1863-2013

150ÅR

## TEMA: SJELESORGEN I MENIGHETEN

### LEDER

SJELESORGEN I MENIGHETEN

### ARTIKLER OG INNLEGG

FACEBOOK ELLER FACE-TO-FACE

DEN USYNLIGE TJENESTEN

HVA SAMTALER MAN OM I  
FOLKEKIRKEN?

NOEN STRØTANKER OM DEN NYE  
DÅPSLITURGIEN

### JUBILEUM

"LUTHERSK KIRKETIDENDE" I 50 AAR

### SØNDAGSTEKSTEN

2. SØNDAG I PÅSKETIDEN

3. SUNDAG I PÅSKETIDA

4. SØNDAG I PÅSKETIDEN

### NYTT FRA BISPEDØMMERÅDENE

# SJELESORGEN I MENIGHETEN

På Shakespeares Globe-teater, bygget rett før år 1600, skal det ha stått en stor Herkules-figur på taket, med verden på sine skuldre, under (eller over, kanskje?) mottoet: Totus mundus agit histrionum – Hele verden er en scene. Og tanken kan jo slå en, at visst er det slik at hele verden er en scene, og det gjelder å være på den scenen! ”Å syns, eller ikke syns, det er spørsmålet,” for å (nesten) si det med Shakespeare...

Og synlighet ER jo selvfølgelig viktig.

For hvem vil vel kategoriseres (om enn på spøk) som en som er seks dager usynlig og én dag uforståelig? Ifølge en bekjent av meg skulle dette beskrive hvordan presten framsto.

For å bygge menighet og være kirke på de forskjellige steder trengs det jo også at det vi gjør og er, syns. Det er vel flere enn meg som har gremmet seg over det som er blitt til nærmest ”hemmelige arrangement”, gode ting som skjer i kirken, men som ikke folk får vite om, hvis de ikke da passet årvåkent på under kunngjøringene søndagen før. Hjemmeside, PR og bevisst bruk av medier må til for å få informasjon ut. For noen er det å gjøre dette synlighetsarbeidet en kjær og morsom oppgave, for andre noe herk og en heller tung plikt, men syns må vi jo! Etter endt kalenderår teller vi jo også lydig opp alt som er blitt gjort av stort og smått i løpet av året. I alle fall teller vi alt vi skal ifølge statistikkskjemaet. Her syns da i alle fall noe av det som er gjort.

”Nå syns det ingen steder, alle de samtaleene jeg har hatt,” sukket en kollega rundt statistikketid for

mange år siden. For det er jo ganske lenge siden sjelesorgssamtalene ble telt og samlet så de kunne syns ett sted i alle fall.

Nå er det jo slett ikke det viktigste for en prest at det man gjør syns på verdens scene.

Vi som er omgitt av mysterier og usynlig tilstedeværelser og stadig baler med å finne ut hva for synlige tegn som best peker på den usynlige nåde, vi er jo ikke overopptatt av synlighet på alle plan – selv om det gjør noe med en å utføre et usynlig arbeid i en tid som primært verdsetter det synlige.

Så gjelder det å huske på at usynlig ikke er det samme som uviktig!

Som prest opplever jeg at den gode sjelesorgssamtalen, møtet mellom to eller flere mennesker hvor Gud også er i rommet, er en viktig del av det kirkelige arbeid. Sjelesorgssamtalen som, unntatt for noen veldig få, blir en usynlig del av tjenesten. Sjelesorgssamtalen som for det meste

Sjelesorgssamtalen som, unntatt for noen veldig få, blir en usynlig del av tjenesten. Sjelesorgssamtalen som for det meste foregår i det lukkede rom, beskyttes av taushetsplikten og ikke registreres et eneste sted.

foregår i det lukkede rom, beskyttes av taushetsplikten og ikke registreres et eneste sted. Her tilbys et fortrolig rom, og det kan være godt å ha, for både konfident og prest. Ja, kanskje usynlighet faktisk er en forutsetning for den gode sjelesorgssamtalen? For sjelesorgssamtaler som starter eller fortsetter i det offentlige rom, kan være vanskelige å forholde seg til. Det er ikke uten videre enkelt å i det ene øyeblikket være FAU-kontakt for tredjeklasse, en halvdårlig deltaker på Zumba-trening eller nestemann i kassa på Rimi, for så å kastes inn i en eksistensiell og noen ganger svært personlig samtale med en

meddelsom ”konfident” – som der og da regner med at jeg er tilgjengelig for det. Det er jeg jo ikke alltid, men heldigvis er den eksistensielle beredskapen aldri så veldig langt borte. Å vite der og da hvordan jeg tar imot og eventuelt fortsetter det vi begynner på, kan være krevende. Å snakke med en prest, sånn helt på ordentlig med avtale og alt, det kan nok være litt i meste laget for de fleste, selv om jeg tror at mange vet om denne muligheten – egentlig. Det må bare bli så akutt og alvorlig at en slik helt offisiell henvendelse er på sin plass... Eller kanskje er ikke tilbudet om sjelesorg i den enkelte menighet så godt kjent som jeg tror? I så fall må vi virkelig gjøre en innsats for å synliggjøre den usynlige tjenesten vi faktisk tilbyr, på hvert et nes og i hver en vik i dette vårt langstrakte land. For selv om den enkeltstående sjelesorgssamtalen kan, og kanskje også skal, være en del av noe som ikke syns for alle, så må ikke saken, at kirken har en sjelesorgstjeneste, bli helt usynlig.

Og det kan være utfordrende å finne tid og prioritere disse møtene som kan bli sjelesorgssamtaler i en travel hverdag, hvor det synlige fort kan få forrang før det usynlige. For det tar tid å

For selv om den enkeltstående sjelesorgssamtalen kan, og kanskje også skal, være en del av noe som ikke syns for alle, så må ikke saken, at kirken har en sjelesorgstjeneste, bli helt usynlig.

stille seg til disposisjon for mennesker på den måten man gjør i en sjelesorgssamtale, tid jeg kanskje ikke synes jeg har. Blant mange høylytte krav og må-oppgaver kan det være krevende å legge til rette for den gode samtalen. Men som Einar Salvesen, sokneprest i Svelvik, skriver i sin artikkel her; ”Medvandring tar tid. Denne tiden har kirken. Fordi det er Guds tid.”

Flere aspekter ved sjelesorgen i menigheten tar han også opp i sin artikkel ”Den usynlige tjenesten.” Biskop Laila Riksaasen Dahl skriver om samtalens plass i en digital tid. Og universitetslektor ved MF, Sjur Isaksen, skriver om Hva samtaler vi om i folkekirken? Han er særlig opptatt av kausal samtalen som sjelesorg – og hvordan det da er lurt å tenke om dem.

Kanskje trenger sjelesorgen i menigheten å bli synlig på rett måte? Den gode samtalen syns kanskje ikke så godt, verken i statistikken eller på verdensscenen, men den er viktig!



.....  
**ANNE GRETE LISTRØM**  
LISTROM@DRAMMEN.KIRKEN.NO

# FACEBOOK ELLER FACE-TO-FACE OM SAMTALENS PLESS I EN DIGITAL TID.

AV LAILA RIKSAASEN DAHL, BISKOP I TUNSBERG  
TUNSBERG.BISKOP@KIRKEN.NO

Den digitale virkeligheten er over oss. Syttifem prosent av befolkningen er på Facebook og lever deler av sitt sosiale liv der. Der deles smått og stort; der oppdateres man på vennenes gjøren og laden. Aldri har vi hatt mulighet til å være så oppdatert som nå.

De sosiale medier er fantastiske redskaper når det gjelder informasjon og rask meningsutveksling. Men de kan ikke erstatte den gode samtale ansikt til ansikt. Jeg vil gjerne løfte fram den lyttende, innlevende samtale som en viktig arbeidsform i kirken. Vi er kalt til medvandring, til å møte mennesker i glede, og ikke minst i sorg. I slike situasjoner og i tros- og livskriser er det utrolig viktig at noen har ører og kan gi det medmenneskelige nærvær.

Det kan kirken! Og det gjør fremdeles kirken, selv om det ikke registreres eller telles med i statistikkene. Det er tale om mye og usynlig arbeid. Det følger av dette at jeg som biskop ikke har oversikt over og derfor ikke kan gjøre rede for

omfanget av slike samtaler. Men nettopp som øverste leder av prestedtjenesten/tilsynet vil jeg gjerne understreke at jeg tror at behovet for den sjelesørgeriske samtale er like stort som før. At noen setter av tid sammen med en og går inn i fortrolig dialog om eksistensielle spørsmål, gir en erfaring som kan bety mye mer for livsmot over veien videre enn sosiale medier kan gjøre.

Facebook og andre sosiale medier er nyttige til sitt bruk. Men den kjappe og bokstavelig talt fjerne måten å være sammen på, som er deres kjennetegn, trenger et korrektiv i samtalen med et fysisk tilstedeværende menneske. Medvandring i samtalerommet hjelper oss mot bare å være i en overfladisk meddelelseskultur.

Vi trenger informasjon, og vi trenger bekrefteelse via samtalen. Det siste er et menneskelig behov som alltid vil være der. Vi må som kirke dekke det også i en ny tid. For menneskenes skyld.

# DEN USYNLIGE TJENESTEN

## – SJELESORGEN I MENIGHETEN

AV EINAR SALVESEN, SOKNEPREST I SVELVIK  
EINAR.SALVESEN@SVELVIK.KIRKEN.NO

Jeg har vært prest i 32 år. Jeg har opplevd det meste i møte med mennesker. Det er et privilegium å oppleve menneskers tillit, få del i deres historie, sårbarhet, sorg, tro. Å arbeide med andre mennesker er konstant å arbeide med sitt eget liv og sin egen historie.

Det fineste med å være prest er å møte mennesker i fortrolighet. Jeg vil ikke prioritere mindre av dette, men mer. For det er det som gir mest. "Kirken er bare kirke når den er til for andre." (Dietrich Bonhoeffer) Diakoni og sjelesorg hører derfor tett sammen. Sjelesorg er diakoniens skjulte ansikt. Sjelesorg er diakoni i det lukkede rom. Her handler det om å gi støtte og hjelp til mennesker som lever i vanskelige og konfliktfylte livssituasjoner, for at de kan gjenvinne livsmot, mening, tro og håp.

Diakoni og sjelesorg handler om å gi kjærligheten og kroppsspråk. Sjelesorgen har konfidenten i sentrum. Samtidig er sjelesørgeren bevisst sitt eget åndelige ståsted. "Samtalen blir en sjelesorgsamtale først og fremst ved at sjelesørgeren er en person som tror." (Berit Okkenhaug: Når jeg ser ditt ansikt). Det handler om å gi både troshjelp og livshjelp. "Sjelesorgen hører hjemme i den kirkelige kontekst. Det betyr også at sjelesørgerer ikke kan opptre privat, fordi sjelesorgen i sitt vesen hører til i det kristne fellesskap." Sjelesorgen er med andre ord en del av menighetens diakonale virksomhet og tjeneste.

Å være sjelesørger handler om å være:

- Jordmor – fødselshjelper, stille noen for-siktige spørsmål, se, støtte, styrke.
- Katalysator – hjelpe til å få prosessen til å gå sin gang.

- Sjøppelbøtte – å finne seg i å lytte til forferdelige ting, møte seg selv, lytte til livsfortellingene.
- Aktiv lytter – hva handler det egentlig om, lese kroppsspråk, tårer. Å høre med ørene og lytte med hjertet.

Hjelpe til at mennesker kan vedstå seg livet og selv våge å velge. Å føre dem til valgets terskel. All varig forandring må være innenfrastyrt. Jeg gir ikke råd, for det er ikke mitt liv. Å ta ansvar for er å ta ansvar fra.

### EN SJELESØRGERS FOKUS PÅ LIVSHISTORIEN:

I sjelesorgsamtalen møter vi mennesker som forteller om og fra sitt liv, kanskje for å prøve å rydde opp i sitt indre kaos, se sammenhenger, finne mening og mål, og en vei videre.

For å legge fortiden bak seg må man først lete den opp. Livshistorien og konfidentens erfaringer kommer frem i lyset (den narrative sjelesorgen). Sjelesørgerens innspill og spørsmål gir varsom hjelp slik at konfidenten selv kan tre frem også med sårbare fortellinger. Det er av uvurderlig stor betydning at konfidenten våger å komme frem med, sette ord på sin historie. Kanskje begynner samtalen her og nå, men beveger seg ofte til nær eller fjern fortid, før man forsøker å finne veien videre. Ofte får barndomsfortellingene plass. Det er viktig at sjelesørgeren har innsikt i hva som er vanlige relevante innsteg og problemstillinger, for ikke å være forutinntatt. Enhver sjelesorgsamtale lever sitt eget liv. Gjennom samtaler vil ofte konfidentens fortelling og fortolkning bearbeides og nyanseres.

Sjelesørgeren ser også den enkeltes ”lille” fortelling i lys av Guds ”store” fortelling med mennesket. Sjelesørgeren tror på Guds nyskapende og helbredende krefter som er virksomme i det sjelesørgeriske rom. Når konfidenten får mot til å reise seg, vedkjenne seg sitt eget liv og kjenne at håpet lever – er det noe annet enn Den hellige ånds gjerning?

Derfor blir det også en sammenheng mellom konfidentens livshistorie og troshistorie. Troen kan ikke løsrives fra livet, og livet kan ikke løsrives fra troen.

## **EN SJELESØRGERS FOKUS PÅ FØLELSER:**

Konfidenten er ofte stappfull av følelser. Disse skal hentes frem, få ord – også de vanskelige og ”stygge” følelsene. Følelser må tas på alvor. Følelser er ikke rette eller gale. De er mine eller dine. ”The ultimate goal is to have emotions without letting emotions have you.” (Leigh McCullough) I Bibelen møter vi Gud som tar våre følelser på alvor. Ikke minst møter vi våre egne livserfaringer i Salmenes bok, og følelser som for eksempel skam, skyld, sinne, glede. Det er viktig å kunne gi uttrykk for våre følelser, også dem vi skammer oss over. På den måten kan vi komme videre til en forsoning med det vi har erfart. Det handler ikke bare om hva jeg føler, men hva jeg tenker om hva jeg føler.

”I sjelesorgarbeidet kan det å ha fokus på følelser – det vil si å undersøke hvilke følelser som er knyttet til ’problemet’ eller relasjonene – bidra til at mennesker får hjelp til å erfare at de lever i en livgivende relasjon til en nådig og kjærlig Gud. Det å rydde i følelser er å rydde vei for Herren.” Konfidenten får hjelp til å romme de vanskelige følelsene (for eksempel sinne eller sorg), og hente informasjon fra følelsene.

”Følelsene har for liten plass i vår teologi og i vår trosformidling. Det har gitt kirken medlemmer få muligheter til å utforske forholdet mellom tro og følelser og hvordan troen og følelsene gjensidig påvirker hverandre.” (Stokka)

## **I DAG LEVER VI TROLIG MER I EN SKAM-KULTUR, ENN I EN SKYLD-KULTUR.**

**Litt om skam:** I den kirkelige tradisjon har vi snakket mye om skyld og soning, oppgjør og tilgivelse. Men når snakkes det om skammen? Vi finner det jo i Bibelen, allerede på de første sidene: Adam og Eva skjulte seg for Gud; de var nakne. Her ser vi hvordan skammen oppstår når gudsrelasjonen blir borte. Skam er å mangle fellesskap med andre og med Gud.

I skammen er tanken den at jeg ER feil (Skylden sier at jeg GJØR feil), og kan ikke vise meg slik jeg er. Skammens mange ansikter: tilbaketrekning, gjemme seg, ta på masken, isolere seg når fasaden slår sprekker, projisering og vansker med å ta ansvar/skyld inn over seg.

Den dype skammen er knyttet til den grunnfølelsen at det er noe galt med meg, og ofte står skammen i veien for en reell skyldfølelse. Det er vanskelig å vedstå seg eget liv, styrke og svakhet, seire og nederlag. Utfordringen er å tre ned fra pidestallen og legge av masker og rollespill. Du mister ikke ansikt når du kaster masken; da får du ansikt. Motvekten mot skam er selvpapati og aksept.

Men skam handler også om å kjenne seg verdiløs og ikke elskbar. Skam er forestillingen om den annens fordømmelse av oss, de andres oppgitte blikk eller hevede øyebryn. Skam utløser ønske om å gjemme seg, forsvinne.

Sjelesorgen kan være med og løfte mennesket opp, gi ny verdighet. ”Det er godt at du er til. Det er noen som er glad i deg.” Jesus møter oss ikke med fordømmelse, men med åpenhet og inkludering (ikke bagatellisering) (Jfr. Kvinnen ved Sykars brønn, Joh 4, og kvinnen som ble grepet i ekteskapsbrudd, Joh 8). Kristen tro og sjelesorg handler om å forvandle skammen til menneskelig liv i nådens rom.

## **SJELESORG OG MEDVANDRING HØRER SAMMEN.**

Medvandring tar tid. Denne tiden har kirken. Fordi det er Guds tid. På denne vandringen underveis i det åpne landskap lever nysgjerrigheten, medundringen, den gjensidige respekten.

Her er det rom for undring og tvil, for samtale og stillhet. Her trår man varsomt uten å bryte seg inn i andre menneskers rom før de selv er rede til å åpne. Her spilles det med åpne kort, usminket, nakent, sårbart.

Om sjelesørgerens kanskje viktigste "redskap": sin egen person. Det fordrer en trygg forankret tro og god selvinnsikt og personlig modenhet. Det betyr at sjelesørgerens person ofte har avgjørende betydning i det sjelesørgeriske arbeid.

Om ikke minst: Empatien, evnen til innlevelse i den andres liv, evnen til å møte den andre på en ekte og troverdig måte, og gjennom dette bygge relasjoner preget av tillit og åpenhet.

### OM JEG VIRKELIG BRYDDE MEG OM DEG...

skulle jeg se deg i øynene når du taler til meg  
skulle jeg tenke på hva du sa,  
snarere enn hva jeg skal si når du er ferdig

skulle jeg høre på dine følelser sammen med dine ord.

Om jeg virkelig brydde meg om deg...  
skulle jeg le med deg, men ikke av deg  
skulle jeg tale med deg, men ikke til deg  
og jeg skulle vite når det var tid til å være stille.

Om jeg virkelig brydde meg om deg...  
skulle jeg ikke klatre over dine murer  
skulle jeg vente utenfor til du slapp meg inn gjennom porten  
skulle jeg ikke låse opp dine hemmeligheter  
skulle jeg vente til du ga meg nøkkelen.

Om jeg virkelig brydde meg om deg...  
skulle jeg elske deg i alle fall  
men jeg skulle be om det beste du kan gi  
og forsiktig lokke det frem fra deg.  
(Ukjent forfatter)

## ORDO CRUCIS 80 ÅR

Fredag den 26.april er det 80 år siden 10 studenter og kandidater ved Den teologiske fakultet gikk til res.kap. i Frogner kirke, dr. theol. Hans Ording, og la fram sine planer om å stifte en orden, et forpliktende fellesskap først bare for blivende prester og for prester, senere også for lekmenn og for kvinner. Ordenen har i dag 90 brødre og søstre. **Hallvard Beck** er prior for et kollegium på 6.

Den 26. april 2013 vil dette bli feiret med en **jubileumsgudstjeneste i Vestre Aker kirke** kl 0900 der prior holder dagens preken.

Feiringen fortsetter på **Det teologiske fakultet med et seminar:**

Professor **Hallgeir Elstad** foreleser om Ordo Crucis' betydning i Den norske kirke i disse 80 årene.

Professor **Aud Valborg Tønnesen** tar for seg **Einar Mollands kirkesyn** i front både mot liberal teologi og mot den pietistiske vekkelsesbevegelsen.

**Inge Lønning ser på Nils A Dahls kirkesyn** på samme måte. Han ser også framover og gir noen perspektiver på Ordos kall i dagens kirkesituasjon

Etter lunsj kommer professor **Turid Karlsen Seim med Kirkelig kristendom i en ny tid – lokalt og økumenisk.**

Vi avslutter med en panelsamtale om Ordo Crucis' plass i dagens kirkebilde.

Arr.: Ordo Crucis og Det teologiske fakultet

Det blir anledning til å kjøpe en enkel lunsj, og derfor ønsker Det teologiske fakultet en påmelding, se <http://www.tf.uio.no> for nærmere informasjon.

# HVA SAMTALER MAN OM I FOLKEKIRKEN? OM LOKAL KIRKELIG SJELESORG

AV SJUR ISAKSEN, UNIVERSITETSLEKTOR MF  
SJUR.ISAKSEN@MF.NO

## TO TYPISKE TREKK

Det samtales i kirken. Men utøves det sjelesorg? I denne artikkelen vil jeg forsøke å beskrive og drøfte to framtrepende trekk ved den kirkelige samtalepraksis slik den kommer til uttrykk i en vanlig menighet i Den norske kirke. Den faktiske folkekirkemenigheten er sammensatt av individer med høyst ulik tilhørighetsform og selvforståelse i forhold til kirken. Dette gjør det lite hensiktsmessig å generalisere i forhold til samtalenes innhold og refleksjonsnivå. Mest hensiktsmessig er det kanskje å betrakte samtalenes fenomenologisk. Hva slags samtaler er det egentlig kirkelige medarbeidere har, og hvem er det de samtaler med? Hva fyller dagene til dem som er kirkelige samtalepartnere, ansatte og frivillige? Her vil nok empirien gi nyanserte svar, men noen trekk er trolig gjennomgående. Jeg vil la to trekk ved den faktiske samtalepraksis disponere hovedinnholdet i artikkelen.

- Det første tydelige kjennetegnet er variasjonen i forutsetninger hos dem vi samtaler med. Siden medlemmene i lokalmenigheten ofte utgjør 80–90 % av befolkningen, vil bredden av livserfaringer, trosyttringer og tema være større enn i nesten noen annen tenkbar ekklesiologisk kontekst.
- Det andre og kanskje mest iøynefallende trekk er omfanget av kirkens ritualforberedende samtaler ved livets terskelsituasjoner, de såkalte *kasualsamtalene*. Særlig i menighetsprestens samtalepraksis er disse samtalenes dominerende og utgjør trolig det største volumet. Dåpssamtaler, vigselssamtaler og sørgesamtaler har imidlertid ikke en selv-

skreven plass i sjelesorglitteraturen. Tvert i mot savnes det en grundig gjennomtenkning av disse samtalenes status og mål. Det ønsker jeg å gi oppmerksomhet.

## SAMTALER MED ALLE, OM ALT

Det første kjennetegnet ved lokalmenighetens sammensetning er altså knyttet til det høye nominelle medlemstallet i Den norske kirke. Enkelte menigheter har godt over 90 % av den lokale befolkningen som medlemmer. Det vil si at den lokale kirke favner alle aldersgrupper, alle sosiale lag, alle variasjoner av personlig tros-tilhørighet til kirken og en uendelig variasjon av livsproblematikk. Det er likevel en liten del av kirkemedlemmene som søker det som tradisjonelt er blitt benevnt som sjelesorg i kirken. Hvis kirkens samtalekontaktflate ble bestemt ut fra hvor mange som uttrykte konkrete ønsker om sjelesørgeriske samtaler med kirkens medarbeidere, ville de fleste lokalmenigheter framstå som lite dialogiske og med en beskjedent utviklet diakonal samtalepraksis.

Det er imidlertid mer å si om dette. For det første inngår kirkens medarbeidere i en stor bredde av relasjoner der de er til stede med en klar kirkelig identitet og med en tydelig sjelesørgerisk bevissthet. Dette leder til en ikke-formalisert kontakt som i mange tilfeller bæres oppe av en genuin sjelesørgerisk omsorg og ansvarlighet. Det er heller ikke uvanlig at denne kontakten utvikler seg i retning av mer formaliserte samtaler. Typisk for mye av den ikke-formaliserte sjelesorgen er at den oppstår i bevissthet om samtalepartnerens kristne identitet



og kirkelige forankring, men løst fra de kirkelige institusjonelle rammene. For det andre vil en godt utrustet diakonal menighet ha en utstrakt frivillig samtalepraksis der ulønnede medarbeidere ut fra en personlig motivasjon og kallelse deltar i besøkstjeneste eller en mer selvstyrt sjelesørgerisk praksis. Selv om det trolig er riktig å si at norske menigheter er blitt vesentlig profesjonalisert over relativt lang tid, bidrar likevel et betydelig antall mennesker i lokalt frivillig omsorgsarbeid med samtalen som viktig ingrediens.

## HVA ER KVALIFISERT KRISTEN SJELESORG?

Er dette sjelesorg, og hva er det i så fall som kvalifiserer for betegnelsen? Det kan være et viktig spørsmål fordi både ansatte og frivillige vil ha interesse av å begrunne og fundamentere sin tjeneste faglig og kirkelig. Siden ikke-formaliserte samtaler kan handle om hva som helst og oppstå hvor som helst og med hvem som helst, er det ikke alltid lett å definere samtalen. Hvilken status har prestens samtale på bussholdeplassen med en enke som ble alene for et år siden, hvis samtalen oppstår uten formaliserte rammer og varer i 5 minutter? Det samme kan spørres om den frivilliges omsorgsmotiverte hverdagsprat over kjøkkenbordet med sin 90-årige nabokone. Hva er det som gjør meg som kristen sjelesørger annerledes enn de andre som tilbyr samtalehjelp i samfunnet vårt? Det er et naturlig spørsmål, enten det er en psykolog eller en fra Røde Kors' besøkstjeneste vi sammenlikner oss med. Men det er også et spørsmål som kan komme til å forstyrre oss mer enn det som strengt tatt er nødvendig. Og hvis det forstyrrer oss, kan vi regne med at det fort kan forstyrre den vi snakker med også. Det er ifølge Hans Stifoss-Hanssen to måter å beskrive denne forskjellen på (Stifoss-Hanssen i Bunkholt [red.] 2007, s 125 ff):

- Den ene måten handler om å beskrive det henholdsvis en terapeut, en besøksvenn fra Røde Kors og en kristen sjelesørger *gjør*, for så å peke på forskjellene. Den ville da måtte bestå i at en kristen sjelesørger gjorde noe annet enn terapeuten og besøksvennen, snakket om Gud, følte seg mer forpliktet til

å *innholdsbestemme* samtalen i en bestemt retning ut fra sin identitet som kristen sjelesørger. Spørsmålet er om det er et nødvendig kjennetegn for rett sjelesorg at den må ha en viss ingrediens av åndelig, normativt innhold, og at det eventuelt er denne ingrediensen som konstituerer forskjellen mellom en sjelesørger og en annen samtalepartner. I så fall er det ikke konfidenten alene som er samtalens gjenstand eller sentrum; da har sjelesørgeren en annen agenda i tillegg.

- Den andre måten å beskrive denne forskjellen på handler om å si noe om hvem sjelesørgeren *er*, som vigslet eller frivillig kirkelig medarbeider. Her vil den lutherske understrekningen av det allmenne prestedømme gi hjelp til å distribuere forståelsen av det kirkelige medarbeiderskap, og dermed også av den sjelesørgeriske identitet, langt utover de viglede tjenester. Den som deltar i menighetens besøkstjeneste eller har en diakonal motivasjon, deltar i den samme sjelesørgeriske tjeneste som diakoner og prester. Der denne identiteten forankres i det allmenne prestedømme, behøver den ikke igjen bevises i den enkelte samtales innhold. Dermed settes vi fri til å bruke vår energi og oppmerksomhet på den vi samtaler med, og konsentrere oss fullt ut om ham. Prester, diakoner eller kristne brødre og søstre er vi likevel, i alle våre handlinger, enten vi deler ut vin og brød, gir et glass vann, lyser velsignelsen eller lindrer menneskelig ensomhet. Da settes vi også fri til å bruke sjelesorgens spesielle midler, slik som bibel og bønn, på en genuin, ansvarlig og kreativ måte. Etter min mening ligger forskjellen mer i identiteten enn i et nødvendig innhold. Vår teologiske og kirkelige forankring gjør oss likevel programmatisk og prinsipielt åpne for de store spørsmålene og for erfaringen av Guds virkelighet.

Hvis det er slik at menighetens sjelesørgeriske praksis forankres i identiteten som kirkelige medarbeidere, kan samtalen handle om det konfidenten vil den skal handle om. Samtalen kan bevege seg på varierende eksistensielt dybde-

nivå og ha eksplisitt eller (tilsynelatende) fraværende åndelig innhold. Det kan likevel forstås som menighetens diakonale, sjelesørgeriske tjeneste. Fordelene med å betrakte slike samtaler som sjelesørgeriske, er at de da i større grad blir underlagt de kriterier for kvalitet, trygghet og empati, som sjelesorgfaget understreker.

## **SAMTALER VED DÅP, VIGSEL OG BEGRAVELSE**

Det andre iøynefallende trekk ved kirkens samtaler er i større grad knyttet til de vigslende tjenester og til prestedtjenesten i særdeleshet. Det handler om dåpssamtaler, vigselssamtaler og sørgesamtaler, ofte felles benevnt som *kasualsamtaler*. Tjenesteordningene for de kirkelige profesjoner angir som hovedregel at dåp, vigsel og gravferd forrettes av menighetens prest, og at det derfor også er presten som leder det ritualforberedende arbeidet. Samtalene før de kirkelige handlingene er i stadig sterkere grad blitt vektlagt i prestedtjenesten. I dag er det slik at de ikke bare blir forstått som arena for informasjon og instruksjon, men som en avgjørende viktig forberedelse til den kirkelige handlingen, både for presten og for de deltagende. Så lenge Den norske kirkes menigheter kjennetegnes av stor oppslutning om ritualene ved livets overganger, vil derfor også omfanget av slike samtaler være stort. Kasualsamtaler fyller en vesentlig del av menighetsprestens arbeidsuke.

## **ER KASUALSAMTALEN SJELESORG?**

Hva slags status har denne samtalen? Dette er ikke umiddelbart klart. I løpet av de siste 10 årene er det i det norske fagmiljøet blitt utgitt tre grunnleggende og relativt omfattende framstillinger av sjelesorgen som fag og praksisarena (Okkenhaug 2002, Grevbo 2006, Bergem 2008/2011). Selv om disse bøkene har ulike innfallsvinkler og betoning, har de også det til felles at de ikke behandler casualsamtalen spesielt, forstått som sjelesorg. Det kan være ulike grunner til dette. En grunn kan være en velbegrunnet motvilje mot at kasuistikken skal bli det styrende i sjelesorglitteratur og utdanning. En kasuistisk orientert sjelesorgbok ville kunne ha

en endeløs innholdsfortegnelse med overskrifter av typen: *Sjelesorg i møte med overgrep, selvmordsproblematikk, samlivsproblemer, sorg, kronisk sykdom, troskriser, traumer* osv. Da kunne vi se for oss kapitler som på samme grunnlag tematiserte dåp, vigsel og begravelse. Det blir av gode grunner forstått som viktigere å lære om grunnholdninger, empati, grenser og om sjelesorgens teologiske fundament og spesielle midler. Men studenter vil derimot ofte kjenne behov for en mer kasuistisk eller i det minste mer *praksisnær* tilnærming til faget. Konkret bakgrunnskunnskap om ulike livsområder er etterspurt, og i casualsamtalen vil dette kunne handle om sider ved nybakt foreldreskap (dåp), samlivsproblematikk (vigsel) og sorgreaksjoner (gravferd). Undervisningsansvaret knyttet til disse samtalene er i all hovedsak lagt til sjelesorgfaget. Men litteraturen må altså søkes andre steder enn i de sjelesorgfaglige grunnbøkene.

Det kan også være en annen og mer prinsipiell begrunnelse for å ekskludere casualsamtalen fra sjelesorgfaget. Det er et ideal i det klientsentrerte paradigme innen sjelesorgen at det er den vi snakker med, som setter agendaen for samtalen, og at sjelesørgers forpliktelse ligger i å gi full oppmerksomhet til det den andre er og gir uttrykk for. I en casualsamtale har presten en egen agenda. En dåpssamtale bør gi en innføring i dåpsritualet og i sakramentets innhold. Den bør også tematisere oppdrageransvaret. Denne agendaen, som er kirkens, bærer presten med seg inn i møtet. På samme måte vil presten bruke en sørgesamtale til å skaffe seg stoff til minnetalen som skal forberedes. Vi kan heller ikke forutsette at dem vi møter i en dåps-, vigsels- eller sørgesamtale, over hodet er interessert i å snakke om seg selv og sine eventuelle problemer og livsspørsmål. Sjelesorg som påtvinges, er utilbørlig maktbruk og ofte vanskelig å forsvare seg mot. Likevel er det et spørsmål om slike hensyn forhindrer oss i å betrakte samtalene som sjelesørgeriske. Og like viktig: Hva kan gå tapt hvis vi *ikke* betrakter dem som sjelesørgeriske? Jeg vil argumentere for at casualsamtalene vil profitere på å bli forstått som sjelesørgeriske samtaler. Det vil jeg gjøre ut fra to overveielser:

- Sårbarhet ved livets overganger.
- Kasualsamtalet som ritualforberedelse.

## SÅRBARHET VED LIVETS OVERGANGER

*"Kasualia dreier seg om biografisk viktige hendelser knyttet til livets terskelsituasjoner"* (O. Skjevesland i Okkenhaug/Skjevesland [red.], s 12)

Alle avgjørende "innsnitt" i livssyklusen markerer en overgang til noe nytt og vil derfor ha noe av *krisens* kjennetegn. Ambivalens, uro og kryssende følelser er normale krisekjennetegn. Disse kjennetegnene på krise spiller seg ikke bare ut der den primære foranledning er negativt ladet (sorg, død, ulykke, samlivsbrudd etc.). Også barnefødsel og bryllup gir foranledning til liknende reaksjoner.

Å betrakte casualsamtalet som en sjelesørgerisk samtale vil innebære at presten inntar en grunnholdning der det er åpenhet for at noen av krisens kjennetegn blir tematisert. Alle mennesker bærer til enhver tid med seg en sårbarhet. Livets terskelsituasjoner, som barnefødsel, vigsel og død, aktualiserer og tilspisser svært ofte denne sårbarheten. Det er ikke dermed sagt at de som deltar i en dåpsamtale eller sørgesamtale, ønsker å snakke om denne sårbarheten. Derfor kan ikke tematiseringen av det vanskelige i situasjonen være programmatisk eller maktpåliggende for presten, men framstå som en antydning mulighet og en tilbudt åpenhet hos presten: *"Og samtidig vil åpningen mot livet legge til rette for at smerte, usikkerhet og frykt finner en plass i samtalen. Denne kan i deler søke å besvare spørsmål som 'Hvordan er det å være nybakte foreldre? Hva har skjedd med livene deres? Hva har skjedd med deres forestillinger om fremtiden? Finnes det smerte eller glede som du ønsker å gi et rituell uttrykk?' - og tilsvarende for mennesker som forbereder vigsel eller begravelse."* (Stifoss-Hanssen i Bunkholt [red] 2007, s 27)

Tydeligst blir dette i sørgesamtalen, der sårbarheten og følelsene ofte er så framtrædende at de krever en oppmerksom beredskap og en respons fra presten. Det blir sjelden stilt spørsmål ved sørgesamtalens potensial som viktig sjelesørgerisk omsorg: *"Sørgesamtalen har en primær funksjon i forhold til menneskets behov for omsorg*

*i tunge dager. Og det er bemerkelsesverdig å høre etterlatte fortelle hvilken betydning prestens besøk hadde i de første timer og dager etter et dødsfall. Den sørgende har en sårbarhet, en følsomhet og en mottakelighet som bidrar til at det sjelesørgeriske arbeidet har virkninger langt ut over det vi vanligvis opplever i hverdagen"* (Per Arne Dahl i Okkenhaug/Skjevesland [red.] 1997, s 209)

## KASUALSAMTALEN SOM RITUALFORBEREDELSE

*"Det har vært et gjennomgående kjennetegn ved evangelisk teologi at den har hatt et nokså lukket forhold til riter. Frykten for handlinger som kan oppfattes saliggjørende bare i kraft av gjort gjerning (ex opere operato), er en velkjent reformatorisk arv."* (Olav Skjevesland i Okkenhaug/Skjevesland [red.] 1997, s 15) Denne riteskepsisen var tydelig innenfor både liberal og ny-ortodoks dialektisk teologi i første halvdel av forrige århundre. Men de siste 50 årene har vært preget av en gjenoppdaging av den rituelle dimensjonens betydning for praktisk teologi. Den klassiske dokumentasjonen av *overgangsritenes* betydning har fått ny aktualitet også for kirkens forvaltning av dåp, vigsel og gravferd.

Å forstå dåp, vigsel og gravferd som overgangsriter leder til et annet spørsmål: Kan riter kvalitetssikres? Eller sagt med andre ord: Er det noe vi som riteforvaltere kan gjøre, som kan bidra til at ritualet oppleves som mer eller mindre personlig meningsfylt for dem som deltar i det? *Samtalen* blir det viktigste bidraget til at dåpen eller gravferden blir en ritualisering som er personlig meningsfull. Gjennom samtalen får de nybakte foreldrene hjelp til å delta i dåps-handlingen, øke bevisstheten om gleden over og betydningen av det å bære sitt nyfødte barn fram til Kristus. Gjennom samtalen blir brudeparet bevisstgjort på å være mentalt til stede i gleden over å gi seg selv til hverandre. I samtalen blir den avdødes liv løftet fram og gitt betydning, samtidig som sorgen kan få adekvate uttrykk. Det er godt dokumentert at god og grundig ritualisering har direkte betydning for familienes livskvalitet. Dette gjelder kanskje aller tydeligst ved dødsfall og gravferd. Disse målene for ritualene er sam-

menfallende med det som er sjelesorgens mål. De oppnås også best gjennom en samtalepraksis som preges av sjelesørgerisk bevissthet. I denne sammenhengen knyttes det sterke bånd mellom sjelesorgen og liturgikken, mens man tidligere har lagt mer vekt på båndene mellom sjelesorgen og forkynnelsen: *"Kasualsamtalen er et ypperlig eksempel på muligheten til å forbinde sjelesorgen med det rituelle språket. Sammen med deltakerne gjennomgår presten ritualet, noen ganger med øvelse i rommet. Øvelsen kan gi deltakerne en anledning til å kjenne etter på den sanselige delen av det som skal foregå, prøve ut plasseringen av seg selv i forhold til all den symbolikken som ligger i rommet. Slike erfaringer kan gi våre samtalepartnere fornyede perspektiver på det som blir tatt opp under samtalen om ritualet."* (Stifoss-Hanssen i Bunkholt [red.] 2007, s 76)

Etter min oppfatning er det en viktig forutsetning for at god ritualisering skal finne sted, at presten betrakter casualsamtalen som en ritualforberedende samtale av sjelesørgerisk karakter.

## OPPSUMMERING

Det samtales i kirken. I Den norske kirkes menigheter tematiseres livets eksistensielle alvor i en rekke ulike samtalerelasjoner der kirkelige medarbeidere inngår. Disse samtalen kan være av

mer eller mindre formalisert art og ha mer eller mindre eksplisitt åndelig innhold. De kan oppstå i et gyllent øyeblikk eller være foranlediget av en barnefødsel, en forestående ekteskapsinngåelse eller et dødsfall. Uten unntak vil alle disse samtalen profitere på å bli betraktet som sjelesørgeriske, i den forstand at de blir underlagt det samme hensyn til sikkerhet, tillitt, omsorg og oppmerksomhet som kjennetegner sjelesørgeriske samtaler.

## LITTERATUR

- Bergem, A., 2008 *Som epler av gull I*, (Oslo: Kolofon).  
Bergem, A., 2011 *Som epler av gull II*, (Oslo: Kolofon).  
Grevbo, T. J., 2006 *Sjelesorgens vei*, (Oslo: Luther).  
Hegstad, H., 1996 *Folkekirke og trosfellesskap*, (Trondheim: Tapir).  
Okkenhaug, B., 2002 *Når jeg ser ditt ansikt*, (Oslo: Verbum).  
Okkenhaug, B. og Skjevesland, O. (red.) 1997 *Våre tider i Guds hånd*, (Oslo: Verbum).  
Stifoss-Hanssen, H. Hjelpende samtaler, forberedende ritualer, i Bunkholt, M (red.): 2007 *Møtet med den andre*, (PTS Oslo).  
Stifoss-Hanssen, H. Kropp og frihet i sjelesorgen, i Bunkholt, M (red.): 2007 *Møtet med den andre*, (PTS Oslo).  
Stifoss-Hanssen, Hans: Prest og terapeut, en falsk motsetning, i Bunkholt, M (red.): 2007 *Møtet med den andre*, (PTS Oslo).

# NOEN STRØTANKER OM DEN NYE DÅPSLITURGIEN

AV HARALD HAUGE, SOKNEPREST, RØROS  
HARALD@ROROSKIRKE.NO

Tiden går. Det som var nytt og fremmed i fjor, kjennes ikke fullt så fremmed og ukjent lenger. Etter et års erfaring med Den norske kirkes nye dåpsliturgi kjenner jeg meg etter hvert klar for å mene noe om den.

Den nye dåpsliturgien er en klar forbedring på det ene området der den gamle liturgien var direkte svak. Der vi før ikke hadde noe annet å si om mennesket – som i 99 % av dåpshandlingene var eksemplifisert ved et spedbarn – enn at det var *født med menneskeslektens synd og skyld* (som vi så likevel bar *med takk og tro til Herren i den hellige dåp*), der har vi nå fått en dåpsliturgi som framstår som en genuin feiring av det nye livet. Takkebønnen innledningsvis er en viktig tilføyelse i så måte. Ut over det er jeg glad for at selve dåpsriten er så godt som uforandret. Det er noe eget med det som allerede var innlært, og det er godt å slippe å måtte stå med bok i handa idet vannet skal øses opp, selv om dåpsliturgiboka faktisk er av det vannfaste slaget. Den ene forandringen som er gjort, at dåpskandidaten nå konsekvent skal tiltales ved navn idet vannet skal øses opp, opplever jeg som både velmotivert og velfungerende.

Samtidig er det andre deler av den nye liturgien som jeg slett ikke er like begeistret for. Innendingene mine er dels av dramaturgisk, dels av systematisk-teologisk art.

For det første: Den nye dåpsliturgien oppleves som for ordrik og for lang. Kan hende er det prisen vi må betale for at takknemligheten skal få den plassen den fortjener, men på dette området føyer dåpsliturgien seg inn i et generelt mønster hva de nye liturgiengene angår, nemlig at

gudstjenesten vår er blitt (enda!) mer ordrik. (Har du hørt! Presten synes det blir for mange ord! Du snakker!) Noe av problemet er etter mitt skjønn at de nye liturgiengene dels er formulert i et nokså upoetisk språk, samtidig som gudstjenesten framstår som mindre musikalsk gjennomkomponert enn før. Begge disse faktorene bidrar til at rytmen og flyten i gudstjenesteforløpet hakkes opp, og dermed oppleves det liturgiske forløpet gjerne som mer langdrygt. Dette gjelder også for dåpsliturgien.

For det andre: Jeg anerkjenner det positive i tanken bak flyttingen av formaningsordene til foreldre og faddere fra plasseringen før dåpshandlingen til *etterpå*. Man har etter det jeg har oppfattet ønsket å løfte fram *livet i dåpen* som en naturlig *konsekvens* av dåpshandlingen. Men til hvilken pris? Tidligere reiste foreldre og faddere seg først og mottok formaningen som ble ledsaget av ordene *sammen med denne menighet og hele vår kirke får dere del i et hellig ansvar*. Så reiste hele menigheten seg og sa fram trosbekjennelsen. Med andre ord: Foreldre og faddere opplevde at de hadde *hele menigheten og hele kirkas felles bekjennelse i ryggen* når de gikk fram til døpefonten for å svare ja på spørsmålet om de ville at barnet skulle døpes og oppdras til et liv i kristen forsakelse og tro (Dessuten fikk man på en svært grei måte fortalt dåpsfolket på de fremste radene at de skulle reise seg, slik at de allerede sto da trosbekjennelsen begynte; rent dramaturgisk fungerte dette svært godt). Det som nå skjer, er at hele menigheten først reiser seg og sier fram troen. Så setter alle seg. Så reiser dåpsfolket seg og kommer fram til døpefonten. Så setter de seg.

Og så skal de jammen meg reise seg igjen og stå i ca. 30 sekunder – på utstilling, mutters alene, uten noen form for fysisk eller ideologisk oppbakking fra resten av menighetsfellesskapet – og så skal de sette seg igjen. Opp-ned, opp-ned, opp og ned. Det kan godt hende at dette så bra ut på papiret, men som praktisk øvelse minner det mer om morgengymnastikk enn liturgi. Dessuten er det en kateketisk katastrofe at dåpsfølget framstår som så isolert fra det større gudstjenestefeirende fellesskapets felles tro.

For det tredje faller jeg ikke til ro i dette at man i liturgioppsettet har valgt å prioritere medliturg (ML) som leser av *Ordet om dåpen og troen* (Matt 28,18–20). I liturgiboka står denne teksten angitt med rubrikken ML/L, noe som betyr at man anbefaler at en annen enn presten leser denne teksten. Disse Jesus-ordene fungerer imidlertid som dåpens innstiftelsesord. Lesningen er dessuten den eneste av de obligatoriske lesningene som inneholder et eksplisitt løfteord, altså et slikt ord som troen skal gripe; jeg tenker da på ordene *“Jeg er med dere alle dager inntil verdens ende.”* Jeg kan derfor ikke skjønne annet enn at lesningen av disse ordene, sammen med bønnen ved døpefonten og selve dåpsformularet, burde være en selvsagt oppgave for hovedliturgen, slik *Verba* og andre kjerneord er det under nattverdliturgien (Som den våkne leser sikkert allerede har forstått, speiler dette et syn på liturgien og prestedtjenesten som innebærer at hovedliturgen, altså den ordinerte presten, er den aktøren i det liturgiske dramaet som på en særskilt måte er satt til å

representere Kristus overfor menigheten). Derfor har jeg så langt planlagt og tilrettelagt slik at det har falt på meg som liturg å lese disse ordene selv. Medliturgs medvirkning – fra dåpsfølget eller andre – sikres godt gjennom andre ledd, så som lesningen fra Mark 10, lesningen av takkebønn, tørking av dåpsbarnets hode, tenning av dåpslys, løfting av barnet under presentasjonen og så videre.

I sum: Den nye dåpsliturgien oppleves både som oppløftende og som frustrerende. Jeg har allerede levd lenge nok til å skjønne at dette er all forandings lov. Samtidig opplever jeg nok at særlig det tredje av mine ankepunkt føyer seg inn i en rekke foreslåtte og noen vedtatte endringer i Den norske kirkes hovedgudstjeneste, som gir uttrykk for et noe uavklart syn på samspillet mellom prest og menighet, både i gudstjenesten og ellers. For selv om alle døpte er prester, så er slett ikke alle døpte sokneprester – enn så lenge. Hvor nye embets- eller tjenesteteologiske modeller eventuelt vil legge lista, verken kan eller vil jeg profetere om.

Kanskje var det heller det jeg egentlig burde skrevet noe om. Embetsteologien, altså. Men det får bli en annen dag.

*PS: For dem av leserne som er glade i redaksjonskritikk, kan jeg opplyse om at innlegget er en bearbeidet versjon av en enda spissere tekst som først ble publisert på min blogg (URL: <http://haraldhaug.wordpress.com/2013/01/28/om-den-norske-kirkes-nye-dapsliturgi/>). Samtalen i kommentarfeltet der vi kan hende også interessere noen. Innlegget er bearbeidet og innsendt til LK på forespørsel fra redaksjonen.*



1863-2013

150 ÅR

# "LUTHERSK KIRKETIDENDE" I 50 AAR

LEDERARTIKKEL

28. JUNI 1913, S 401-404.

"Luthersk Kirketidende" begynder den 1ste juli d.a. sin 50de aargang.

Fra 1ste juli 1863 begyndte nemlig bladet at utgives av prof. Gisle Johnson, som alene forestod redaktionen, indtil den 1ste juli 1875 blev overtaget av prof. F.W. Bugge og pastor, lærer ved det praktisk teologiske seminar, I. C. Heuch.

Den nye redaktion uttalte som sit program først og fremst at ville bevare bladet som en *luthersk kirketidende*, saaledes at det i troskap mot vor kirkes bekjendelse blev ledet i luthersk kirkelig aand.

Overfor de kirkelige reformbevægelser indtok denne redaktion en avisende holdning. Den uttaler, at disse har lagt for stort beslag paa tanke og arbeide i forhold til omsorgen for vigtigere sider av det kirkelige liv, og at hvad der først og fremst maa arbeides for, er at fremme det kristelige liv inden kirken. Heri vil da "L. K." ogsaa særlig se sin opgave.

Allerede fra 1ste januar 1877 skiftet bladet atter redaktion, idet denne gik over til prestene G. Blom og Th. Klaveness. Samtidig blev ogsaa bladets plan i nogen grad ændret, en ændring som blev uttrykt ved at det nu kom til at hete: "Luthersk Kirketidende, et ukeblad til menighetens oplysning og opbyggelse". Det blev da ikke kun beregnet paa teologisk dannede læsere, men ogsaa paa det kristelige lægfolk. Det vilde se sin opgave i – idet den kirkepolitiske strid blev holdt utenfor bladets spalter – at virke samlende og opbyggende ved at fremme kristelig erkjendelse og livsvirksomhet paa vor bekjen-

delses grund og med dette hensyn for øie at behandle kirkelige spørsmal angaaende lære og liv.

Fra 1ste januar 1884 uttraadte pastor Klaveness av redaktionen, og i hans sted indtraadte tredjeprest ved Trefoldighetskirken i Kristiania Andreas Hansen. Nogen ændring i bladets holdning fremkaldte denne forandring inden red. ikke. Denne samme red. fik saa fra 1ste januar 1887 et nyt medlem i pastor Gustav Jensen, og den saaledes sammensatte redaktion vedblev uforandret i arbeidet helt indtil 2det halvjaar 1901, da bladet overtoges av prof. dr. S. Odland og prestene Aug. B. Jahnsen og E. Skavlan.

Den nye redaktion uttalte ved sin tiltrædelse, at saavidt den forstod at tyde tidernes tegn, befandt vor kirke sig ved det nye aarhundredes begyndelse paa et kritisk punkt av sin utvikling. Den tidligere ro var avløst av frygten for, hvad "den nye teologi" vilde bringe med sig og føre til. For saa vidt som denne nye teologi vilde føre til et frafald fra vor lutherske kirkes tro og lære, saaledes som den er kommen til uttryk i dens bekjendelse, ja endog fra selve den kristelige tro overhode, vilde red. uttale, at den i overensstemmelse med "Luthersk Kirketidendes" hele fortid stod med fuld og klar overbevisning paa den positive kristentros grund saaledes som denne tro fremtræder i vor norsk-lutherske kirkes offentlig vedtagne bekjendelse.

Dermed vil dog ikke den nye red. ha uttalt, at den ser skjævt til ethvert arbeide i tiden for en altid fremadskridende fornyelse av den kristelige

erkjendelse. Et saadant arbeide er meget mere et livsbehov for vor lutherske kirke, dypt begrundet i dens egne principper og en uundværlig forutsetning for dens sundhet og trivsel. Kun maa dette arbeide vokse organisk frem av selve den luthersk-kristelige tro. "Overhode vil det sikkert ha sin gyldighet, at videnskapen faar ha sin frihet, kun at den ikke overskrider sine grænser ved at trænge ind paa troens enemerker. Og den kristne menighet vil for sin del altid ha den tillid til sandhetens Gud, at arbeidet, trods mulige feilgrep dog tilslidd vil falde ut til sandhetens forherligelse."

Av den redaktion, som saaledes tiltraadte den 1ste juli 1901, fratraadte pastor E. Skavlan allerede ved utgangen av 1902 og erstattedes da av pastor Hartvig Halvorsen. Den saaledes rekonstruerede redaktion vedblev da at ha bladets ledelse, indtil den fra den 1ste januar 1910 blev overtat av den nærværende.

Ogsaa vi, som nu danner "Luthersk Kirketidende" red. har ønsket at arbeide i tilslutning til bladets tidligere traditioner. Vi kan saaledes slutte os helt til de tanker, som vi har gjengit fra den forrige redaktions tiltrædelsesartikel.

Men ser vi tilbake paa de 50 aar, som er gaat hen siden "L. K." begyndte at utkomme under prof. Johnsons redaktion, da er isandhet meget forandret baade paa teologiens og kirkelivets omraade.

Dengang raadet der inden den norske kirke ingen uenighet om, at dens liv maatte hvile helt og alene paa den lutherske bekjendelses grund. Heller ikke hadde man dengang som nu at kjæmpe mot vantroen og Kristusfornegelsen i dens aabenbare former.

Ja, endog ved den forrige redaktions tiltrædelse stod inden vor kirke endnu den "nye teologi" kun som en oprækkende sky.

Nu er forholdet helt forandret. Utenfor kirken (og dog indenfor dens ytre rammel!) fremtræder den utilhyllede fornægtelse. Og indenfor kirken har den liberale teologis fremtrængen ført til det brudd, som endog har frembragt et privat teologisk fakultet.

For dem, som vil holde fast ved og bevare en positiv kristentro, er det derfor blit nødvendig at

gjøre front til to sider, baade mot den vantro, som skiller sig fra kirken og den lemlæstelse av den kristne tro eller den uklare ja-og-nei-teologi, som dog vil ha lederstillingen indenfor kirken og kræve ret for sig som den egentlige kristendom. I denne vanskelige stilling bør et blad, der som "L. K." vil opta kampen for fædrenes tro, finde støtte fra alle, som ønsker at se denne tro bevaret iblandt os.

Men det er ikke kun paa teologiens omraade, at vor kirke staar i en helt anden stilling nu end før.

Samfundslivet skaper sig nye former. De gamle patriarkalske tilstande har veget pladsen for alt nutidens rastløse liv med nye opgaver ogsaa for kirken. Det stiller andre krav ogsaa til et kirkelig organ, og vi føler vanskeligheten.

Men hvormeget der end i de 50 aar er forandret, en ting er der dog, som – alt reformarbeide til trods – ikke er blit ændret, nemlig den stive statskirkelige form, hvorunder den norske kirke er hen vist til at leve sit liv. Meget arbeide har i de 50 aar været gjort forat skaffe vor kirke friere livsformer, men hittil er intet skedd.

Men nu holder vi det for en uomgjængelig nødvendighet, at raadslagningens tid maa være forbi og handlingens tid maa være inde. Det er nødvendig, dersom vor kirke skal faa den frihet til sin gjerning, som alene kan bringe fornøden ansvarsfølelse, initiativ og selvhævdelse. Derfor slutter ogsaa vi os til dem, som mener, at de kirkelige reformspørsmaal nu maa for alvor føres frem i forgrunden.

Saa er det vort ønske, at "Luthersk Kirketidende" – i hvis hænder end dets redaktion skal komme til at ligge – altid maa bidra til at befæste og utvikle inden vor kirke den evangelisk lutherske tro, som hittil har været vort folks bedste livskilde, og at den, hvorledes end forholdene maa komme til at arte sig, maa findes der, hvor der kjæmpes for vaakent kristenliv i vore menigheter og for disses og vor hele norske kirkes frigjørelse.

*Redaksjonen bestod ved 50-årsjubileet av professor Chr. Ihlen og sokneprest Eduard Sverdrup.*



# SØNDAGSTEKSTEN

HILDE BARSNES - TORE SKJÆVELAND - INGILD HELENE MYDSKE FALLEGÅRD

2. SØNDAG I PÅSKETIDEN - 3. SUNDAG I PÅSKETIDA  
4. SØNDAG I PÅSKETIDEN

## 2. SØNDAG I PÅSKETIDEN

7. APRIL 2013

*Prekatekst: Joh 20,24–31*

*Lesetekster: Jes 45,5–8 eller Apg 1,1–5; 1 Pet 1,3–9*

*Liturgisk farge: Hvit*

### Å, TRO ER Å TRO DET UTROLIGE!

At det finnes noe mer og noe større!

At verden og universet er så mye mer enn det vi kan se!

At vi alle er avhengige av hverandre og trenger hverandre for å leve,

ha det bra, vise hverandre omsorg og kjærlighet.

Visdommen at alt her i livet som vi ikke kan se er så uendelig verdifullt!

**Dersom jeg ikke får se naglemerket i hendene hans og får legge fingeren i dem... kan jeg ikke tro.**

Denne fortellingen er typisk johanneisk og er en utvidet fortelling om Jesu fysiske tilstedeværelse etter sin død og oppstandelse i forhold til

Luk 24,41–31. I begge fortellingene er det først undring og usikkerhet i møte med det som er skjedd, før de ser og tror det de opplever og hva det betyr. Vers 25 viser tilbake på vers 20, og vers 26 parafraiserer vers 19. Resten av fortelling er svært typisk johanneisk, med

a) kallet til å bli en troende (v 27)

b) Tomas sin trosbekjennelse (v 28)

c) velsignelsen av fremtidige troende (v 29).

Tomas sin bekjennelse er høydepunktet i evangeliets kristologi, siden den anerkjenner den korsfestede og oppstandne Jesus som Herre og Gud. Jesus spiller opp fremtiden ved å si at "Salige er de som ikke ser og likevel tror", da ordet som fortelles videre, er bevis for det som har skjedd, sammen med fortellingene til dem som var øyenvitner. Vers 29 konkluderer med velsignelsen av alle kristnes tro og at troen som kommer fra det fortalte ordet, ikke er annerledes enn de første disiplenes tro. Men både deres og vår tro har sitt grunnlag i Jesu nærvær gjennom Den hellige ånd.

Vers 30–31: Johannes-evangeliets konklusjon. Disse versene har likheter med konklusjonen i Joh 21,25–25 og 1 Joh 5,13. De virker som å ha vært sluttord før kapittel 21 kom som et tillegg. Vers 30: "mange andre tegn" Dette verset karakteriserer innholdet i arbeidet som "tegn", som har fått noen til å hevde at dette opprinnelig var konklusjonen på evangeliets samling av under og mirakler. I den konteksten vil Jesu oppstandelse bli forstått som det endelige "tegn" på Jesu

forhold til Faderen, men evangelisten virker som om han avgrenser ”tegnene” til å være de mirakler som gir struktur til Jesu budskap til verden i den første delen av evangeliet. Vers 31: Summerer opp hele hensikten med evangeliet, at en skal komme til tro på Jesus som Messias, Guds Sønn og kilden til evig liv.

## LESETEKSTENE

La det dryppe ovenfra, du himmel! En fantastisk setning! Dette er vakker poesi. Jesaja-teksten gir oss et møte med Herren, den ukjente Gud, ham vi ikke kjenner, men som er tilstede overalt og i alle, Skaperen som former lys av mørket. Jorden skal åpne seg, gi frelse som frukt og la rettferdighet spire. Dette spiller alt fint opp mot evangelieteksten.

”Lovet være, Gud, vår Herre Jesu Kristi Far...” Vi får i 1 Pet en helt klar fortsettelse på evangelieteksten, som gir enda mer innsikt i troens gaver og hva det betyr, om det evige håp og gleden og jubelen knyttet til dette. Den minner også om at troen kan bli prøvet, men gir en sterk forsikring mot slutten om Jesu forhold til oss mennesker: ”Han som elsker dere, enda dere ikke har sett ham; ham tror på dere, enda dere nå ikke ser ham.” Vi befinner oss i undringen der ordene våre ikke strekker til: ”... en glede så herlig at den ikke kan rommes i ord...”

## Å, TRO ER Å TRO DET UTROLIGE

”Tro er å tro det du ikke kan se; belønningen for denne troen er å se hva du tror.” (Augustin)

”Gud forventer ikke av oss at vi skal overgi oss i tro på han uten å bruke fornuften, men fornuftens grenser gjør troen nødvendig.” (Augustin)

”For meg er kristendom ikke et sprang ut i mørket, men et steg inn i lyset.” (Josh McDowell)

Tro er undring; tro har ingen grenser; tro er drømmer og et uendelig åpent landskap av muligheter og ting vi ikke ser. Tro kan gjøre oss trygge og gi oss en opplevelse av å høre til, eller tro kan også gjøre oss redde.

I livet og i våre relasjoner søker vi etter tilhørighet, trygghet og kjærlighet! I troen leter

vi også etter de sammen tingene.

Vi søker et ankerfeste for livets ubesvarte spørsmål, trygghet i undringens reise gjennom det ukjente. Vi vet at et hvert menneske er mer enn det vi kan se, jorden og universet likeså, men vi vet ikke hva det er. Tomas fikk berøre og kjenne Jesu sår og kjenne at det var et menneske med kropp som sto foran ham – det mennesket han kjente fra så mange dager sammen, som han hadde sett bli korsfestet og lagt i graven. Han var det som nå stod foran ham, med varme hender fra blod som pumpet rundt i kroppen hans fra et hjerte som banket, lys i øynene og forståelsesfulle ord.

Jeg er utrolig glad i Tomas, og Tomas gjør at jeg blir mer glad i Jesus. Jeg kjenner meg så igjen i hans spørsmål, og i at han ikke umiddelbart tror på det de andre sier. Det utrolige er ikke alltid like lett å tro! Tvilen er en del av undringens gudstjeneste. Det er så mange ting jeg ikke forstår, så mange ting jeg undrer meg over, og det budskapet Gud har til oss gjennom Jesus, er nesten for godt til å være sant. Tomas så noe vi andre ikke kan se, og han kjente noe vi andre ikke kan kjenne – han kunne kjenne Jesu hud og sår gjennom de mange helt utrolig finjusterte nerveimpulsene som sendes til hjernen gjennom våre fingertupper. Det gjorde han på vegne av deg og meg, og det er jeg utrolig glad i Tomas for. Det hjalp Tomas å tro, og det hjelper meg å tro, sammen med den måten Jesus møter Tomas på. For Jesus ser også Tomas, og han blir ikke sint på ham fordi han lurer og er usikker, tvert imot: Han sier kom her! Kom nærmere: det er noe jeg vil vise deg. Så behøver ikke tvilen være et stengsel for troen, eller utelukke troen, men en stadig undringens gudstjeneste. Vi trenger ikke å være redde for å gå nærmere, for det er Sannheten vi møter når vi åpner døren for å gå videre inn, og Sannheten setter oss fri. Å tro er å lenne seg inn til mysteriet og vite at jeg trenger ikke forstå alt – å innse at vi har ikke fullstendig kontroll på hva som skjer med oss og rundt oss, men kan allikevel hvile i at Gud elsker oss selv om vi ikke har sett ham, og tror på oss. Gud er ikke avhengig av vår dagsform og følelser i møte med ham. Gud er den konstante, evige, kjente og ukjente som alltid

er der, og som har rakt sine hender mot Tomas, deg og meg, og som aldri slutter å elske oss. Og når vi lener oss inn til Gud kan vi også kjenne at sårene i hendene bærer vår egen smerte, men de er i ferd med å gro der vi vandrer videre på evighetens vei.



**HILDE BARSNES**  
HILDE.BARSNES@GMAIL.COM

## 3. SUNDAG I PÅSKETIDA

14. APRIL 2013

*Preiketekst: Mark 6,30–44*

*Lesetekstar: Sal 23,1–6; 1 Pet 5,1–4*

*Liturgisk farge: Kvit*

### TIL DAGEN

I påsketida handlar det om spørsmålet: Kven er den oppstadne? Og i forlenginga av det: Kva vil dei seia å fylgja den oppstadne?

Dette er hyrding- eller gjetarsundagen (hyrding i lesetekstane og gjetar i preiketeksten). Dei andre tekststrekene handlar om Jesus som den gode hyrdingen, men dette er ikkje er så klart framme i dagens preiketekst, bortsett frå i Jesu kommentar i v 34. Til gjengjeld er dette ein ny og ubrukt preiketekst som folk ikkje har "høyr tusen gongar før". Det er lett å svitsja mentalt til brødsundagen, og min fyrste reaksjon var at eg sakna den vesle guten frå Johannes-versjonen av

brødunderet, men dagens preiketekst har med situasjonen som leier opp til underet, og det gjer at fokuset i heile teksten vert eit anna.

### TIL TEKSTEN

Den tidlege kyrkja har trulege rekna brødunderet blant dei største og viktigaste for trua sidan det er nemnt seks gonger i NT, to hjå Markus, to hjå Matteus og ein gong kvar hjå Lukas og Johannes. Hovudtemaet i Markus-evangeliet er kristologien, kven Jesus er, men eit viktig undertema er spørsmålet om kva det vil seia å følgja etter Jesus. Begge desse tema vert utfalda i dei tre episodane i denne teksten.

V 30–32: Læresveinane kjem att frå ei forkyrningferd der Jesus hadde sendt dei ut to og to i v 7–13. Ordet "apostlane" vert berre bruka her i Markus, og ikkje som tittel, men i grunntydinga: utsendt på oppdrag for ein annan, med ein annan sin autoritet, fordi dei hadde vore utsendingar for Jesus på misjonsturnéen, og handla på autoritet frå han, v 7. Læresveinane fortel om det dei hadde gjort. Sidan dei hadde lukkast både med forkyrning og bøn for sjuke, går eg ut frå at dei var entusiastiske og glade, men tydeleg slitne med trong for kvile. Jesus ser læresveinane sitt behov, at dei som har stått i ei gjevvarolle, treng å ta seg inn, og han prioriterer dei framfor andre som oppsøker han, når han seier: "Kvil dykk litt," og tar initiativ til at dei skal dra bort for å vera aleine.

V 33–34: Her vert Jesus igjen oppsøkt, og no prioriterar Jesus folket framfor læresveinane. Han ser folket sitt behov: "Dei var som sauer utan gjetar." Jes 53,6 og 1 Pet 2,25 kling med. Læresveinane kjem her i andre rekke; den kvila dei vert lova saman med Jesus, vart kort.

V 35–44: Læresveinane tar opp matproblemet, og Jesus gjev beskjed til læresveinane: "De skal gje dei mat." Etter ordveksling i v 37 og 38 som klarlegg at det læresveinane kan stilla opp med, er alt for lite, gjev dei det dei har til Jesus, og han bed takkebøna. Så skjer underet.

Læresveinane har her tre roller: Fyrst ser dei det praktiske problemet som Jesu lærargjerning fører med seg; så tolkar dei Jesus beskjed ut frå sitt eige perspektiv, og til slutt deler dei ut slik

Jesus hadde sagt. Her vert det ikkje sagt noko om sjølve underet. Er underet at det vert mykje mat, eller det at det rekker til mange. Når er det ein ser at det vert mat til mange? Er det når Jesus bed eller deler ut, eller er det når læresveinane får det av Jesus og byr rundt til folket, eller er det når ein ser overskotet og resultatet etter måltidet? Korleis opplevde læresveinane det? Såg dei all maten, eller handla dei i tillit til Jesus og delte ut det vesle dei hadde? Ein kan undra seg over læresveinane si oppleving av underet ut frå v 52: "For dei hadde ikkje teke lærdom av det som hadde hendt med brøda, så harde var hjarta deira." V 42 seier at alle fekk, og det var truleg læresveinane som samla saman overskotet. Var dei enno så fokuserte på det praktiske og eigne førestillingar og tankar at dei ikkje såg kva underet fortalde om Jesus?

## TIL PREIKA

Kven er Jesus, og kva vil det seia å følgja han? Eit todelt spørsmål for påsketida. Markus vil svara på båe desse og viser oss Jesu fyrste læresveinar som får det privilegium å gå saman med Jesus, men som likevel feilar og misforstår. Teksten viser at læresveinlivet er både å vera i sentrum og å vera på sida. Det er entusiasme og glede, men også ein ukomfortabel prosess mot nyorientering fordi dei går saman med Jesus som er større enn dei forstår, som bringer gudsrikeverdiar i staden for menneskesentrerte verdiar.

Denne teksten har tre klare delar, og ein kan godt la preika fokusera på "Kven er den oppstadne?" og følgja tekstens struktur med tre Jesus-ord:

- "Kvil dykk litt" – Jesus ser dei fysiske behov.
- "Dei var som sauer utan gjetar" – Jesus dei åndelege behov, trongen for ei meining og ein retning og ei røyst.
- "Gje dei mat!" – Tenesta og underet. Å stå med det Jesus har velsigna i hendene og gje vidare.

Eller: Kvila hjå Jesus. Læra frå Jesus. Måltidet med Jesus

Eg vil velja preikas fokus og funksjon slik: Fokus: På læresveinane sin opplevingar idet dei følgjer Jesus. Funksjon: Hjelpa kyrkjelyden å vera

læresveinar, å skapa identifikasjon sjølv når likninga ikkje går opp.

## NARRATIVT PLOT.

Til denne preika vil eg prøva ut ein narrativ disposisjon slik Eugene Lowry foreslår (sjå LK nr 3/13). Eit plot krev eit grunnleggande problem, ein ubalanse eller ein konflikt som kan bli utvikla. Her er problemet det å følgja Jesus, eller læresveinane sine utfordringar når dei følgjer Jesus. Det må og vera eit tydeleg evangelium som løyser problemet som høgdepunkt i preika.

### 1. SETJA OPP PROBLEMET.

- Det var ikkje heilt enkelt å vera læresvein den gongen, og det er det heller ikkje i dag.

Frank Kjosås, som spelte halvbroren og no spelar Jesus på teater sa i eit intervju i Bergens Tidende at han hadde prøvd å vera ein kristen, men at han ikkje fekk likninga til å gå heilt opp. Fekk læresveinane likninga til å gå opp? Korleis var det eigentleg å vera læresvein? Dei må forståast ut frå vers 13 og 52. Dei hadde ikkje ro til å eta sjølv og blir med Jesus, men i staden for å finna matroa ender dei opp med eit gigantisk matproblem – og eit under dei ikkje forstod.

### 2. ANALYSERA SPENNINGANE, STILLA DIAGNOSEN PÅ PROBLEMET

- Læresveinane forstod ikkje. Fyrst var dei i sentrum, fylt av entusiasme for det dei hadde opplevd då dei var på turné. Og så skulle dei ha tid med Jesus, og han skulle vera med dei. Og brått vert dei sett på sidelinja. Då dei stig ut av båten, er folket der, og Jesus brukar tida på dei.

- Vår situasjon, som skal følgja Jesus i dag. Her kan du stilla ein diagnose av holdningane til å følgja Jesus i din kyrkjelyd – livets bølgetoppar og dalar.

### 3. OMSKIFTE, AVSLØRA HINTET OM EI LØYSING, DET SOM SNUR SITUASJONEN OPP NED.

- Læresveinane var nær han som bringer det goddommelege nær. Perspektivet snur seg frå eit fokus på dei sjølve i v 31 til fokus på dei andre i

v 34 og 37 der Jesus fokuserar på folket og bed læresveinane fokusera på folket.

- Mange bed i dag; Vis meg! Tal til meg! Vær nær! Lat meg kjenna! Det er lett å tenka at eg er midtpunktet i evangeliet. Lagar eg sjølv den likninga som eg vil få til å gå opp? Men her vert perspektivet snudd.

#### **4. OPPLEVA EVANGELIET. DET UVENTA UTANFRÅ.**

- Det skjer eit under, men kva opplevde læresveinane? Dei forventa å vera aleine med Jesus; i staden står dei med hendene fulle av det Jesus har velsigna, det Jesus har gitt oss. Dei er ikkje aleine med Jesus, men dei er vendt mot folket slik Jesus vendte seg mot folket. Når dei gjer det, skjer underet. Dei står der med det Jesus har gjeve, og får sjå at det rekker.

- Evangeliet for din kyrkjelyd i dag. Det Jesus gav i påska; fordi han såg våre behov, gav han oss det som rekker langt ut over våre førestillingar og tankar og likningar: Soning for synd. Liv for død.

#### **5. FORVENTA KONSEKVENSAANE.**

- Livet vidare. Å leva som læresvein etter påsken er å stå med det Jesu har gjeve oss, i hendene, det Jesus har velsigna, vatnet på hovudet, brødet og vinen, ordet, på veg inn i fellesskapet og utfordringa – ikkje opplevinga, men det du har fått av han, er det viktigaste for å vera læresvein. Men tenk for ei oppleving det kan bli å gå med det Jesus har velsigna.

- I dag er det ikkje fisk og brød, men... Sitta med sin bibel, stå i ungdomsflokken eller på eldretreffet med det Jesus har velsigna, mellom hendene og sjå at det skal rekka ut. Til liv og til frelse.

- Gjekk likninga opp, eller var det gudsrrikes krefter som gjorde at dei kunne leva med ei vanskeleg likning? Eller var svaret mykje meir underfullt enn læresveinane si likning?

#### **SALMAR**

Det må bli hyrding-/omsorgsalmar, t.d.: 310 Vår Herre er ein hyrding god, 415 Du Far og Herre. Eller om å følgja Jesus: 430 Kristus konge

du regjerer, 715 Himmelske Far, du har skapt oss, 717 Herre, jeg vil gjerne takke. Eller om fisk og brød: S97 117 Fem små brød og to små fisk.



**TORE SKJÆVELAND**  
KYRKJEFAGSJEF, BJØRGVIN BISPEDØME  
TOS@KYRKJA.NO

## **4. SØNDAG I PÅSKETIDEN**

21. APRIL 2013

*Prekentekest: Apg 8,26–39*

*Lesetekster: 2 Kor 4,14–18; Job 14,1–11*

*Liturgisk farge: Hvit*

#### **TIL SØNDAGEN OG OM LESETEKSTENE**

Det er påsketid, og påskefestens hvite farge preger fortsatt kirkens gudstjenester. Ute er det vår, og den norske våren bærer påskens budskap om nytt liv i seg. Jesaja-teksten er ord om Herrens skaperkraft og skaperglede. Det er ord til oppmuntring, håp og kan sees som en vitamininnsprøytning av kraft og styrke. Også ordene fra 2. Korinterbrev er ord til håp. Begge lesetekstene understreker i dag påskens budskap; ordet om oppstandelsen gjelder fortsatt! Påsken gir oss håp, et håp som rekker lengre en dette livet her og nå, lengre enn vår forståelse og lengre enn våre ord.

Prekenteeksten i dag er hentet fra Apostlenes gjerninger, og fortellingen egner seg godt til en mer fortellende stil; den bærer noe av eventyret i seg og en familiegudstjeneste, eller en høymesse der barna ikke går ut til søndagsskole, men er med i prekenen, er godt mulig med dagens tekst. Søndagsskoleopplegget Sprell Levende Bibel-pakke 2/11 har plansjebilder som illustrerer teksten.

## PREKENSKISSE

Det handler om en reise; det skjer i en vogn og beretningen har 5 aktører – hvorav 3 av dem er av himmelsk art; den etiopiske hoffmannen, apostelen Filip, engelen, Den hellige ånd og personen det fortelles om; Jesus Kristus.

*Fra Jerusalem til verdens ende – historien om hoffmannen som hadde vært i Jerusalem for å tilbe*

Vi får bare vite litt om den etiopiske hoffmannen. Vi kjenner ikke hans navn; vi kjenner ikke hans religiøse tilhørighet; vi kjenner kun hans nasjonale tilhørighet, og vi vet noe om hans stand i sitt samfunn: Han var embetsmann og hadde tilsyn ved skattkammeret til dronning Kandake av Etiopia. Fra den greske teksten ser vi også at ordet evnukk brukes for å beskrive hoffmannen. Kanskje nettopp pga. sin stilling ved dronningens hoff var han altså kastrert. Mannen har vært i Jerusalem for å tilbe, uten at vi vet hvem han tilba. 5 Mos 23,1 forbyr kastrerte menn adgang til jødedommen. Kanskje var han utenfor det jødiske fellesskap, men en som ønsket å tro?

Historien om Jesus Kristus er på veg, fra Jerusalem – der alt skjedde – og like til verdens ender. Apostlenes gjerninger er boken som forteller om Ordets vandring, via jødene til alle folk på jorden. Acta 1,8: ”Dere skal være mine vitner i Jerusalem og hele Judea, i Samaria og helt til jordens ende,” og Luk 24,47: ”... og i hans navn skal omvendelse og tilgivelse for syndene forkynnes for alle folkeslag; dere skal begynne i Jerusalem.” Hele boken er bygd opp etter dette. Kap 1–7 forteller om urmenigheten i Jerusalem, kap 8–12 om evangelisering i Judea og Samaria og kap 13–28 om evangeliets utbredelse i Lilleasia og Europa, avsluttet med Paulus’ forkynnelse

i Roma (Inndelingen er hentet fra Den store fortellingen, s 254).

Vår fortelling i kapittel 8 er en hendelse idet fortellingen om Jesus går fra Jerusalem der alt skjedde, og videre ut i verden. Den etiopiske hoffmannen blir dermed representant for verden utenfor Jerusalem. Antagelig hadde han en hudfarge, en klesdrakt, et språk og en kultur som bar i seg bud om en større verden som nå fikk tilgang til ordet om Jesus. Det er derfor interessant å se utviklingen i Acta i forhold til hvordan ordet får føtter å gå på, stadig videre ut til nye folk og slekter. Det er det samme misjonærer, trosformidlere og aktører i gudstjenesten gjør i dag: Vi spør oss hvordan kan vi nå fram med ordet om Jesus. Hvilke virkemidler skal vi bruke? Hvilken pedagogikk og kulturforståelse skal ligge til grunn for formidlingen? I den første delen av Acta, kap 1–7, er det mye henvisning tilbake til løftene og Det gamle testamente. Det pekes på at Jesus oppfyller GTs løfter, og at den Gud Jesus representerer, er israelfolkets Gud, fedrenes Gud.

Utviklingen i Acta er at stadig flere av det jødiske folk forkaster troen på Jesus som Messias, og stadig flere av hedningene tar imot ordet om Jesus og lar seg døpe. Filip er sentral i denne bevegelsen av ordet, og i kap 10 leser vi om Kornelius, den første hedningen som ble døpt.

*Trosopplæring – om å fortelle den viktige historien og å stille de viktige spørsmålene ”Forstår du det du leser?”*

Bibelen leses, og det er Jesaja som er teksten; bruddstykker fra Jesaja 53,7–8 gjengis som perikopen hoffmannen leser. Scenen er komisk: Filip som på engelens bud antagelig løper og holder seg nær embetsmannens vogn, og dermed hører det mannen i vognen leser. Spørsmålet fra Filip er enkelt og samtidig modig – han henvender seg til en hoffmann. Spørsmålet bærer i seg interessen for et medmenneske og en iver etter å være en nyttig og tilgjengelig Herrens tjener. Embetsmannens svar er forbausende; det mest overraskende er i grunn hele konseptet – at han lar seg fange inn i en samtale med en løpende mann ved siden av sin staselige vogn. Og at han så umiddelbart og naturlig går rett til kjernen av de viktige spørsmål om troen ”Hvor-

dan skal jeg kunne forstå – når ingen forklarer det for meg?”

Hele vår kirkes dåpsopplæring og trosopp- læring handler om nettopp dette, å formidle Bibelens ord slik at det blir forstått, forklart og etterlevd. Gudstjenesten handler om det samme, og prestegjeringen, og kirken. Den komiske scenen ved og i utenfor vognen er sentrum.

Embetsmannen gjør meg nysgjerrig. Han har vært i Jerusalem for å tilbe; hva og hvem er ukjent for oss; han leser profeten Jesaja, og han gripes av det han leser. Når så muligheten byr seg – muligheten til en samtale om ordene – lar han ikke muligheten gå fra seg. Han inviterer Filip inn i vognen til seg, og der skjer samtalen.

Har du opplevd noe lignende? – så konkret, så tydelig og så inviterende fra et medmenneske som vil at du skal fortelle og forklare og formidle Ordet for ham eller henne? Ikke? Så har vi kanskje ikke løpt så mye ved siden av andres rullende vogner heller... ☺ Jeg tror mange av oss har vært i lignende situasjoner som Filip her befinner seg i, situasjoner der vi innser at dette er styrt av Gud; hit ble vi sendt av engler, eller vi tenker på noen som ble sendt til oss. Situasjoner i inn- og utland der stunden bare er der, og Ordet får føtter å gå på og vinger å fly på, inn til søkende menneskers hjerter.

Vognen ruller videre – veggen står ikke stille. Landskapet skifter – der er det vann: Embetsmannen ber om dåp!

*Bekjennelsen – ”Jeg tror at Jesus Kristus er Guds Sønn”*

Hoffmannen er barnslig tillitsfull i sin tros- overbevisning. I sin iver vil han døpes med én gang. Troserkjennelsen er konkret og gir mannen glede. Han stiger ut av vognen, ned i vannet, bekjenner med ordet, og dåpens under skjer.

Vi vet ingen ting om hvor mye Filip rakk å formidle, forklare og fortelle før hoffmannen så elven. Tiden blir ikke viktig her. Det viktige er nedslagsfeltet: Ordet fikk i mannens hjerte. Da så Ånden mente Filip sin oppgave var fullført, og rykket ham bort, var ikke Filip lenger savnet av den nydøpte. Han fortsatte sin ferd og var lykkelig. Formidleren Filip var nettopp bare en formidler, en medvandrer et lite stykke på

veien, men ikke lengre.

Filip fascinerer meg også, han som var til- gjengelig for oppgaver Ånden sendte ham til her og der, han som stilte de rette spørsmålet, for- klarte og vitnet så det gikk inn, utfordret til tro, dømte – og så var oppgaven ferdig.

*Emmausvandrerne – historiens bakteppe*

Fortellingen om Filip som vitner for den etiopiske embetsmannen, likner på mange måter på historien fra Lukas 24 om emmausvandrerne. Både Jesus og Filip slår følge med reisende. De tar begge kontakt gjennom et spørsmål. Jesu død og oppstandelse blir tema for samtalen. Begge samtalen fører til sakramentale handlinger – nattverd og dåp. Både Jesus og Filip forsvinner plutselig og på en merkelig måte. De reisende er forandret for alltid (fra Sprell Levende Bibel- pakke 2/11 s 142).

Den kristne tro har sitt nedslagsfelt på så mange måter – som en overbevisning som krever handling her og nå: Dåp av embetsmannen – som en overbevisning som våkner til innsikt underveis: Emmausvandrerne. Troen handler om å stille seg til disposisjon for Guds vilje og gå når man blir sendt – som Filip som holder seg nær vognen og takker ja til å sitte ned og fortelle.

*Løft blikket mot det høye og se:*

*Hvem har skapt alt dette?*

*Han som teller stjerners hær,  
fører dem ut og kaller dem alle ved navn.*

*Hans kraft er så stor og hans styrke så veldig  
at ikke én skal mangle (Jes 40,26).*

## SALMEFORSLAG:

På veiene ute i verden S97 nr. 122

Vi er ett folk på vandring S97 nr. 106

Gå gjennom byens ... gater S97 nr. 27

Der det nye livet lever S97 nr. 109

Vi bærer mange med oss NoS nr. 657

Han er oppstanden NoS nr. 191

Kristus er verdens lys NoS nr. 98



**INGVILD HELENE MYDSKE FALLEGÅRD**  
SJØMANNSPREST I HOUSTON  
IMF@SJOMANNSKIRKEN.NO

# NYTT FRA BISPEDØMMERÅDENE

---

## TILSETTING

### BORG BISPEDØMME

*Borg bispedømmeråd har i møte 07.02. 2013 foretatt følgende tilsetting:*

Øystein Spilling som studentprest/prostiprest i Nordre Follo prosti.

*Vi har mottatt bekreftelse på at han tar imot stillingen.*

## UTLYSNINGER

### HAMAR BISPEDØMME

*Hamar bispedømme har følgende ledige stillinger:*

Sokneprest i toten prosti med tjenestested Hoff sokn.

Sokneprest i toten prosti med tjenestested Kapp og Nordlien sokn.

Sokneprest i toten prosti med tjenestested Raufoss sokn.

Sokneprest i Nord-Gudbrandsdal prosti med tjenestested Sel, Heidal og Nord-Sel sokn

3-års vikariat som sokneprest i Nord-Gudbrandsdal prosti med tjenestested Vågå sokn

60 % barne- og ungsomsprest i Solør, Vinger og Odal prosti med tjenestested Åsnes fellesrådsområde

Sokneprest i Nord-Gudbrandsdal prosti med tjenestested Sør-Fron sokn

Fullstendig utlysningstekst [www.kirken/hamar.no](http://www.kirken/hamar.no) og [www.nav.no](http://www.nav.no).

*Søknadsfrist for alle stillingene er 01.04.21013.*

### BJØRGVIN BISPEDØME

*Det er ledig stilling som kapellan i Os sokn, med Os sokn som tenestestad og Midhordland prosti som tenestedistrikt.*

Midhordland prosti ligg rett sør for Bergen og femner om fire kommunar: Austevoll, Os, Samnanger og Fusa med ca. 30 000 innbyggjarar. Næringslivet er variert og ekspansivt. Nærleiken til Bergen gjer det mogeleg å bu i meir landlige Midhordland samstundes som ein har tilgang til arbeidsmarknaden i byen.

Her er vakker og variert natur med gode høve til friluftsliv og rekreasjon, frå øyane ytst i Austevoll til alpinsenter i Samnanger. Eit mangfaldig foreinings- og kulturliv legg til rette for gode opplevingar og mange møteplassar. Kulturhuset Oseana i Os vart opna i 2011 og gjev rom for både kunstutstillingar, konsertar og riksteaterframsettingar

I prostiet er det fire sokn som fell saman med dei fire fellesrådsområda. Det er sju prestar. Prestane kjem regelmessig saman til samlingar for fagleg utvikling og åndeleg og sosialt fellesskap.

Frå 2. halvår 2012 er prostiet tildelt trusopp-læringsmidlar.

Os sokn er samanfallande med Os kommune som ligg om lag 30 km sør for Bergen ved Bjørnefjorden. Det er korte avstandar i kommunen. Ingen bur meir enn 20 min frå Osøyro. Kommunen har eit allsidig næringsliv. Det er gode buss-samband til Bergen. Folketalet har nå passert 18000 og er i rask vekst. I kommunen er det 12 grunnskular, 3 vidaregåande skular, ein av dei er Kongshaug musikkgymnas ( NLM). Fleire institusjonar innan helse- og sosialteneste ligg i



kommunen.

Av folketalet i kommunen høyrer ca 16 200 inn under den norske kyrkja. Statistikken for 2012 viser at soknet hadde 189 døypte, 184 konfirmerte, 45 brurevigsler og 96 gravferder. Tala stadfestar at gjennomsnittsalderen er låg, og at det er stor oppslutnad om kyrkjelege handlingar.

Soknet har to kyrkjer. **Os kyrkje** (1870) ligg sentralt i Os sentrum. Her er det gudsteneste kvar sun- og helgedag. Nær kyrkja ligg Kyrkjjetunet som er kyrkjelyden sitt samlingslokale for allsidig kyrkjelydsarbeid. Det er planar om utviding av kyrkjjetunet for å få meir rom til ulike samlingar og aktivitetar. Kyrkjekontora er samla i eigen fløy knytt til Kyrkjjetunet og vert utvida i 2013.

**Nore Neset Kyrkje** (2000) er ei enkel kyrkje i Hagavik-området. Her er normalt gudsteneste 2. kvar sundag + kyrkjelege handlingar. Noko lokal arbeid er òg lokalisert til kyrkja.

Det er tre gravplassar i Os, ei ved kvar kyrkje og ei ved Kuventræ. Kuventræ gravplass skal byggjast ut i 2013.

Soknerådet har utarbeida ein strategiplan der gudstenesteliv, trosopplæring, diakoni og fellesskap er satsingsområder. Kyrkjelyden har vore høyringskyrkjelyd i samband med gudstenestereform og har alt mykje erfaring og vedtatt nye ordningar for gudstenester og har eit variert gudstenesteliv.

Det er ein rik song- og musikkultur i bygda og eit godt samarbeid med kyrkja.

Mykje av det kyrkjelydsbyggjande arbeidet i bygda er knytta til kyrkjjetunet som ligg attemed Os kyrkje i sentrum. Kyrkjelyden har kortilbud for alle aldersgrupper. I tillegg har ein eit stort speidararbeid, klubbar for born og ungdom, søndagssamling for psykisk utviklingshemma, eldrearbeid og misjonsforeiningar.

Det er fem bedehus med varierende verksemd. Tilhøvet mellom kyrkja og organisasjonslivet er godt.

Os har tradisjon for eit godt samarbeid mellom kyrkje og skule. Det er utarbeidd ein detaljert plan for skule/kyrkjesamarbeidet og skulegudstenester. Konfirmantarbeidet er variert med

mange frivillige medarbeidarar; om lag 80 % av årskulla vel kyrkjeleg konfirmasjon.

Prosten har sete i Os. Om lag 50 % av prosten si teneste er knytt til Os kyrkjelyd. Vidare er det desse stillingane knytte til Os sokn: Sokneprest, kapellan, kantor, organist (50 %), frivillighetskoordinator/barneskr., diakonimedarbeidar (50 %), ungdomsprest, kyrkjelydspedagog, trosopplæringsmedarbeidar, 2 kontorsekretærar (til saman 155 %), kyrkjeværje, driftsleiar og to kyrkjjetenarar/kyrkjegardsarbeidarar.

Det er tenlege kontor i ein fløy av Kyrkjjetunet; kontora skal utvidast i 2013.

Kapellanen er knytt til Os kyrkjelyd, men har Midhordland prosti som tenestedistrikt og vil inngå i eit samarbeid med dei andre prestane når det gjeld tenesteveker, gudstenester og andre faste presteoppgåver.

Kapellanen vil få eit særleg ansvar innan konfirmantarbeid og ungdomsarbeid saman med kyrkjelydspedagog, trusopplæringsmedarbeidar og ungdomsprest. Vi ser etter ein prest som har evne og vilje til samarbeid og til å lytta til andre, og med evne til planlegging på kort og lengre sikt.

Kyrkjelyden ønskjer og å auke fokuset på aldersgruppa 25–40 år.

Det er buplikt til stillinga, og kommunen stiller ein tenleg bustad til rådvelde i eit triveleg bumiljø.

Bustad: Byggeår 2001, kjøpt av kommunen 2008 til kapellanbolig. Boligen er på 172 m<sup>2</sup> BTA fordelt på kjeller og 1. etasje. Her er 3 soverom, 2 stuer, 2 bad/wc, vaskerom, hall, kjøkken. Dessutan er garasjeloftet innreia og inneholder stue, soverom, bad/wc og tekjøkken.

Målforma er nynorsk. Søkjar må opplysa om ein nyttar begge målformer. Søkjarar bør disponere bil. Vi gjer merksam på at opplysningar om søkjarane kan verte offentleggjort sjølv om søkjarane ber om å bli unnatekte offentleg søkjarliste. Opplysningar om samlivsform vil kunna verta innhenta og vektlagde ved tilsetjing.

Stillinga er plassert i stillingskode 0922 kapellan, i lønsramme 26. Pensjonsinnskott i Statens pensjonskasse. Reiseutgifter vert godkjende etter gjeldande regulativ. Til løna kjem særlege regula-

tivmessige godtgjeringar. Det vert gjeve tilbod om arbeidsretteiing.

Nærare opplysingar om stillinga kan ein få hjå prost Margrethe H. Askeland, tlf 56 57 24 05/ 97 95 10 06 eller avdelingsleiar Gunvor Taule Mjanger ved bispedømekontoret tlf. 55 30 64 84.

Søknad via Bjørgvin bispedøme sine heimesider: [www.kyrkja.no/bjorgvin](http://www.kyrkja.no/bjorgvin)

*Søknadsfrist: 16. april 2013.*

## **BJØRGVIN BISPEDØME**

*Sokneprest i Uskedal sokn, med Uskedal, Husnes og Holmedal og Fjelberg og Eid sokn som tenestestad og Sunnhordland prosti som tenestedistrikt.*

Uskedal, Husnes og Holmedal og Fjelberg og Eid sokn ligg i sørlege delen av Kvinnherad kommune. Folketalet er om lag 1000 i Uskedal, 5500 i Husnes og Holmedal og 2000 i Fjelberg og Eid sokn. Kvinnherad kommune har ein fager natur som gjev gode høve til rekreasjon og naturopplevingar både sommar og vinter.

Det er eit variert næringsliv på tenestestaden der Sør-Norge Aluminium (Soral) på Husnes og Helse Fonna (Valen sjukehus og DPS) på Valen er mellom dei store arbeidsplassane.

Husnes er bygd ut til eit stort handelsenter. Her ligg og Kvinnherad vidaregåande skule, Husnes ungdomsskule og Husnestunet med sjukeheim og omsorgsbustader. På Husnestunet har prestane andakt annakvar veke.

Uskedal sokn har ei kyrkje (1914) med gudsteneste om lag kvar fjerde sundag. Husnes og Holmedal sokn har tre kyrkjer: Husnes kyrkje (1874) med gudsteneste annakvar sundag. Valen kyrkje (1978) er ei arbeidskyrkje. Holmedal kyrkje (1882) ligg på Utåker, om lag 20 km frå Husnes. I Valen og Holmedal kyrkjer er det gudsteneste kvar fjerde sundag. I Uskedal sokn er det eit bedehus, i Husnes og Holmedal sju.

Soknepresten i Uskedal har eit nært samarbeid og kontorfellesskap med soknepresten i Husnes

og Holmedal sokn og dei andre tilsette ved Husnes kyrkjekontor. Kyrkjekontoret er ein del av kommunen sitt tenestesenter i Husnes sentrum. Her har prestane, organist og kyrkjelydssekretær kvar sine kontor. I tillegg er det deltidsstilling som kontorsekretær, trusoppplærar og to stillingar som kyrkjetenar/kyrkjegardsarbeidar, samt nokre deltidsstillingar.

Til Uskedal sokn er det knytt kyrkjegardsarbeider, klokkar og kyrkjetenar samt kyrkjelydssekretær. I Fjelberg og Eid er det sokneprest og kontorsekretær.

Prostiet fekk trusoppplæringsmidlar i 2011. Sokna er i siste fase med ferdigstilling av trusoppplæringsplan og er godt i gong med innføringa av tiltaka i planen. Arbeidet vert leia av einingsleiar for trusoppplæringa i fellelrådsområdet. Kyrkjevjerja har kontor i Rådhuset i Rosendal.

Soknepresten har sete i Uskedal sokneråd og har hovudansvar for konfirmantarbeid og kontakt mellom kyrkje, skule og barnehage i både Uskedal og Husnes og Holmedal sokn. Presten har eit nært samarbeid med kyrkjelydssekretærar i begge desse sokna. Dei tre sokneprestane på tenestestaden delar tenestevøkene mellom seg; tenestene gjeld primært gravferd.

Det er eit godt samarbeid mellom tilsette i kyrkja og frivildjuge medarbeidarar i kyrkje og bedehus. I sokna er det fleire former for barne- og ungdomsarbeid tilslutta ulike organisasjonar. Ungdomsarbeidet er eit satsingsområde. I stillinga kan ein gje rom for å bruke tid på ungdomsarbeid ut frå egne interesser, forutsetningar og prioriteringar. Fleire opplysingar er å finna på [www.kyrkja-kvinnherad.no](http://www.kyrkja-kvinnherad.no). Der finn ein også utdrag frå årsstatistikk.

Vi søker etter person med engasjement for prestetenesta, gode samarbeidsevner og evne til å kommunisere med born og unge. Arbeidsfordelinga mellom prestane vil bli drøfta i samband med tilsetjinga.

Prosten leiar prestetenesta i prostiet og ivaretek arbeidsgjevaren sin styringsrett overfor prestane. Prestane vert kalla inn til jamlege samlingar for fagleg utvikling, åndeleg fellesskap og teambygging. Sunnhordland prosti er delt i to beredskapsområder. Soknepresten går inn i samarbeid

om beredskap med seks andre prestar i området Sunnhordland Indre.

Det fylgjer buplikt med stillinga. Prestebustaden ligg fint til i eit byggjefelt på Husnes, 1,5 km frå kyrkjekontoret og 18 km frå Uskedal kyrkje. Bustaden er bygd i 1986, vart kjøpt av Kvinnherad kommune til prestebustad i 2001 og har 97 m<sup>2</sup> grunnflate og 257 m<sup>2</sup> buareal på tre plan. I hovudetasjen er det inngang, eit soverom, WC/dusj, kjøken og stor stove. Frå stova er det utgang til to terrasser. I sokketasjen er det to bodar og vaskerom. I tillegg er det kjellarleilighet med stove m/kjøkenkrok, soverom, WC/dusj og bod. Loftetasjen har stove, to soverom og bad med toalett og badekar. Oppvarming med panelomnar, vedovn i hovudetasjen. Det er stor dobbelgarasje og opparbeid hage med prydplantar og frukttrre.

Målforma er nynorsk. Søkjar må opplysa om ein nyttar begge målformer. Søkjarar bør disponere bil. Opplysningar om samlivsform vil kunna bli innhenta og vektlagde ved tilsetjing. Kvinner vert oppmoda om å søkje.

Vi gjer merksam på at opplysningar om søkjarane kan verte offentleggjort sjølv om søkjarane ber om å bli unnateke offentleg søkjarliste.

Stillinga er plassert i stillingskode 0930 sokneprest, lønns penn 54–65. Pensjonsinnskot i Statens pensjonskasse. Reiseutgifter vert godtgjort etter gjeldande regulativ. Til løna kjem særlege regulativmessige godtgjeringsar. Det vert gjeve tilbod om arbeidsrettleiing.

Nærare opplysningar kan ein få ved å venda seg til prost Svein Arne Theodorsen, tlf. 95 75 09 27 eller seksjonsleiar Gunvor Taule Mjanger ved bispedømekontoret, tlf. 55 30 64 84.

Søknad via Bjørgvin bispedøme sine heimesider: [www.kyrkja.no/bjorgvin](http://www.kyrkja.no/bjorgvin)

*Søknadsfrist: 16. april 2013.*

## **BJØRGVIN BISPEDØME**

*Sokneprest i Skånevik sokn med Skånevik og Etne sokn som tenestestad i Sunnhordland prosti.*

Skånevik – kalla Sunnhordlands perle – ligg i Etne kommune med eit folketal på vel 4000. Her er mykje flott og variert natur: fjord, isbre, fjell, jordbruksland og gode turområde. Det er to sokn: Skånevik med 1 100 medlemmer og Etne med ca. 2 500. Det har i dei seinare åra vore omstilling i jordbruk og næringsliv med etablering av fleire nye verksemdar. Her er eit rikt og aktivt kulturliv.

Det er fire kyrkjer i kommunen: Stødle (frå 1164), Gjerde, Grindheim og Skånevik, og dessutan to kapell: Fjæra og Frette. Ei ny moderne kyrkje – Etne kyrkje – er under bygging og vert vigsla 1. september. Skånevik kyrkje og Fjæra kapell høyrer til Skånevik sokn.

Soknepresten i Skånevik har ansvar for Skånevik sokn og sit i Skånevik sokneråd. Soknepresten samarbeider med soknepresten i Etne sokn og dei fellesrådstilsette: kyrkjevevje, organist, trusopplæringsmedarbeidar, kyrkjelydssekretær og kyrkjegardsarbeidar. Gudstenestene vert fordelte på prestane i alle kyrkjene etter oppsett plan. Det er 93 forordna gudstenester pr. år, fordelt med 37 i Skånevik sokn og 56 i Etne sokn. I tillegg kjem skulegudstenester og gudstenester ved institusjonane. Soknepresten i Skånevik gjer òg nokre tenester i Åkra sokn i Kvinnherad. Soknepresten har kontor i prestebustaden i Skånevik, høyrer til i kontorfellesskapet i Etne for dei kyrkjeleg tilsette, og tek del i stabsmøte og planleggingsmøter der. Arbeidsfordelinga mellom prestane vil bli drøfta i samband med tilsetjinga.

Det er eit rikt kristenliv i sokna, med foreiningar for indre og ytre misjon. I Skånevik er det babysong og tripp-trapp-treff på bedehuset; det er òg eit stort speidararbeid. I Etne er det òg eit variert tilbod for barn og unge. Tilhøvet mellom kyrkje, skule og barnehage er godt, med særskilte gudstenester for desse. Det er ungdomsskule i både Skånevik og Etne, og i Etne er det og vidaregåande skule. I Skånevik er det ny barnehage, og ein flott kultur- og idrettshall.

Prostiet fekk trusopplæringsmidlar i 2011. Sokna er i siste fase med ferdigstilling av trus-

opplæringsplan og er i gong med innføring av ulike tiltak i planen.

Vi søker etter person med engasjement for prestetenesta, evne til å arbeida målretta og med gode evner til samarbeid med tilsette, råd og uløna medarbeidarar. Dette er ei stilling som og vil passa for nyutdanna.

Prosten leiar prestetenesta i prostiet og ivaretek arbeidsgjevaren sin styringsrett overfor prestane. Prestane vert kalla inn til jamlege samlingar for fagleg utvikling, åndeleg fellesskap og teambygging. Sunnhordland prosti er delt i to beredskapsområder. Soknepresten går inn i samarbeid om beredskapsvakt med ni andre prestar i området Sunnhordland Ytre.

Det fylgjer buplikt med stillinga. Prestebustaden ligg sentralt og fint til, med fin hage med frukttre og god utsikt over Skåneviksfjorden. Bustaden vart bygt i 1900, modernisert i 1985 og er ein god og tenleg bustad. I første etasje er det kontor med eigen inngang, to stover, kjøkken, dusj og WC. I andre etasje er det fem soverom, bad og WC. Buflata er på om lag 280 m<sup>2</sup>. Bustaden vert varma opp med varmpumpe og vedomn.

Målforma er nynorsk. Søkjarane må opplyse om ein nyttar begge målformer. Søkjarar bør disponere bil. Opplysningar om samlivsform vil kunne bli innhenta og vektlagde ved tilsetjing. Kvinner vert oppmoda om å søkje.

Vi gjer merksam på at opplysningar om søkjarane kan verte offentleggjort sølv om søkjarane ber om å bli unnateke offentleg søkjarliste.

Stillinga er plassert i stillingskode 0930 sokneprest, i lønsspenn 54–65. Pensjonsinnskot i Statens pensjonskasse. Reiseutgifter vert godtgjort etter gjeldande regulativ. Til løna kjem særlege regulativmessige godtgjeringsar. Det vert gjeve tilbod om arbeidsretteiing.

Nærare opplysningar om stillinga kan ein få ved å venda seg til prost Svein Arne Theodorsen tlf. 95 75 09 27 eller seksjonsleiar ved Bjørgvin bispedømekontor, Gunvor Taule Mjanger tlf. 55 30 64 84.

Søknad via Bjørgvin bispedøme sine heimesider: [www.kyrkja.no/bjorgvin](http://www.kyrkja.no/bjorgvin)

*Søknadsfrist: 16. april 2013.*

## **BJØRGVIN BISPEDØME**

*Prost i Indre Sogn prosti.*

Indre Sogn prosti femner om åtte kommunar: Sogndal, Leikanger, Luster, Lærdal, Aurland, Årdal, Vik og Balestrand med til saman ca 28 000 innbyggjarar og ca 25 000 medlemmer i Den norske kyrkja. Prostasetet ligg i Sogndal med gode kommunikasjonar til Bergen og Oslo.

Der er 36 kyrkjer og 37 gravplassar i prostiet, inklusive to mellomalderkyrkjer. I tillegg til prostien er her ni sokneprestar, ein spesialprest for born og unge og ein prostiprest. Her er også ein fengselsprest i halv stilling. Prostien får administrativ hjelp av ein sekretær i 20 % stilling. Det er elles tilsett trusopplærarar, diakonar og kateket i prostiet.

Prosten skal leia, koordinera og vidareutvikla prestetenesta i prostiet og etablera eit godt fellesskap og ein god møteplass for prestane der. Vidare skal prostien motivera til samvirke med fellesråd, kyrkjevevjer, sokneråd og frivillige. Prostien deltar i biskopen sine prostemøte, og har andre oppgåver som følgjer av tenesteordning for prostar.

Vi ser etter ein person med gode faglege og personlege eigenskapar. Det er ønskjeleg med god dokumentasjon av leiarerfaring og -dugleik, samt evne til og erfaring frå tverrfagleg samarbeid. Den som blir tilsett må kunna inspirera andre og byggja gode team. Gode kommunikative evner vil bli vektlagt.

Det følgjer buplikt med stillinga. Sogndal kommune er i prosess med å kjøpa ny prostebustad.

Målforma er nynorsk. Søkjarar må opplysa om ein nyttar begge målformer. Søkjarar bør disponere bil. Vi gjer merksam på at opplysningar om søkjarane kan verta offentleggjort sølv om søkjarane ber om å bli unnateke offentleg søkjarliste. Opplysningar om samlivsform vil kunna verta innhenta og vektlagde ved tilsetjing. Kvinner vert oppmoda om å søkje.

Stillinga er plassert i stillingskode 0933 prost, i lønsspenn 67–76. Pensjonsinnskot i Statens pensjonskasse. Reiseutgifter vert godkjende etter gjeldande regulativ. Til løna kjem særlege regulativmessige godtgjeringsar.

Nærare opplysningar om stillinga kan ein få hjå

avdelingsleiar Gunvor Taule Mjanger ved bispedømekontoret tlf. 55 30 64 84/97 06 28 72 eller hjå fungerande prost Bård Haukedal tlf 40 48 29 85.

Søknad via Bjørgvin bispedøme sine heimesider: [www.kyrkja.no/bjorgvin](http://www.kyrkja.no/bjorgvin)

*Søknadsfrist: 16. april 2013.*

## **BJØRGVIN BISPEDØME**

*Det er ledig stilling som sokneprest med tenestestad i Vik, Vangsnes, Arnafjord, Feios og Fresvik sokn og Indre Sogn prosti som tenestedistrikt.*

Sokna vart overført frå Ytre Sogn prosti til Indre Sogn prosti med verknad frå 06.03.2013.

Vik kommune ligg på sørsida av Sognefjorden i vakre omgjevnader. Vik er ei jordbruksbygd som også har industri- og serviceverksemd. Kommunen har eit rikt kulturliv og gode høve for friluftsliv og naturopplevingar. Det meste av året er det vegsamband over fjellet til Voss, og ein kan reise ferjefritt både austover og mot Bergen. Nordover må ein med ferje over Sognefjorden.

I Vik kommune er det barnehage og barne-skule i alle sokn. Ungdomsskulen for Vik, Vangsnes og Arnafjord ligg i Vik sokn, for Feios og Fresvik i Feios sokn. Det er god kontakt mellom kyrkje og skule.

Sokna Vik (1637), Vangsnes (315), Arnafjord (150), Feios (209) og Fresvik (177) ligg i kommunen. Soknepresten har sete i sokneråda i Vik, Vangsnes, Arnafjord og i fellesrådet.

I Vik sokn er det tre kyrkjer; Vik kyrkje, som ligg rett ved prestegarden, og dei to mellomalderkyrkjene Hove og Hopperstad. Hovudkyrkja er bygd i 1877 og har ca. 450 sitjeplassar. Her er det gudstenester annankvar sundag. Ved sida av kyrkja ligg eit kyrkjelydshus som vart bygt i 1996. Dei to mellomalderkyrkjene vert nytta til vigsler, musikkmesser, konsertar, og til nokre gudstenester.

Vangsnes kyrkje har ca. 150 sitjeplassar og var nyrestaureert i 1986. Den ligg 11 km frå prestebustaden. Arnafjord kyrkje ligg 27 km frå prestebustaden. I begge desse kyrkjene er det gudsteneste kvar fjerde sundag. Der er også ei kyrkje i Feios frå 1886 og ei i Fresvik frå 1881.

Statistikken for 2011 viser at det for dei tre sokna då vart avhalde 51 forordna gudstenester, 12 andre gudstenester, 26 gravferder og 4 vigsler. Det var 32 konfirmantar. Soknepresten har eit hovudansvar for konfirmantundervisinga.

Sokna Feios og Fresvik, som også høyrer til Vik kommune, er i dag saman med Balestrand sokn tenestestad for annan sokneprest med bustad i Balestrand. Når presten i Vik gjer presteteneste utanom sin tenestestad, så vil dette først og fremst gjelde sokna Feios, Fresvik og Balestrand.

Vidare har Vik fengsel 50 % stilling for fengselsprest som også kan gjere nokre få ein-skildtenester i området.

Organiseringa av prestetenesta innfor nytt prosti kan føre til endringar i ansvar og oppgåver som er lista opp i denne utlysinga.

Den lokale staben utgjer utanom prestane: kyrkjevevjer, soknediakon, for tida 80 % organist for dei tre sokna og 80 % kyrkjjetenar for heile kommunen, samt nokre kyrkjjetenarar på timebasis, kyrkjelydssekretær og 25 % kyrkjelydspedagog tilsett i trusopplæringsprosjekt. Dei tilsette har stabsmøte kvar veke på kyrkjelyds-huset i Vik. Kyrkjelydskontoret er plassert i kommunehuset i Vik sentrum. Det er elles fleire uløna medarbeidarar som gjer ein stor innsats i kyrkjelydsarbeidet.

Det Norske Misjonsselskap og Normisjon har fleire foreiningar i sokna, og elles har også Frelsesarméen og ein pinsekyrkjelyd noko verksemd. Den romersk-katolske kyrkja har messe i Vik to gonger i månaden.

Prosten leiar prestetenesta i prostiet. Prosten kallar inn prestane til samlingar for fagleg utvikling, åndeleg fellesskap, orientering og drøfting. Prosten ønskjer å stimulere til teamutvikling mellom prestane og tverrfagleg samarbeid mellom dei ulike faggruppene i prostiet. Soknepresten har beredskapsvakt i turnus med dei andre prestane i prostiet.

Prestebustaden ligg i Vik sentrum. Huset er bygd i 1952 og utvida i 1991. Huset fekk ny kledning og vart etterisolert i 2002. I første høgda er det to stover, kjøkken, vaskerom, gang og toalett, og heimekontor. I andre høgda er det fem soverom og to bad/toalett. I kjellaren er det, forutan boder, to rom som kan nyttast til gjesterom/kjellarstove. Oppvarming skjer med strauum og vedfyring. Det er ny dobbelgarasje og ein gammal garasje som vert nytta til uthus. Huset er bygd på flat tomt med ca. 2,5 mål velstelt hage.

Vi søkjer etter ein prest med variert røynsle som ser det som ei positiv utfordring å gjere kyrkja til ein god møteplass i lokalsamfunnet og å vitalisere folkekyrkja. Erfaring frå arbeid med ungdom vil vere ei føremun. Søkjaren må ha vilje og evne til samarbeid med løna og uløna medarbeidarar og fellesskapsbygging i kyrkjelyd og prosti.

Målforma er nynorsk. Søkjar må opplysa ein nyttar begge målformer. Søkjarar bør disponere bil. Vi gjer merksam på at opplysningar om søkjarane kan verte offentleggjort sjølv om søkjarane ber om å bli unnateke offentlig søkerliste. Opplysningar om samlivsform vil kunna verta innhenta og vektlagde ved tilsetjing. Kvinner vert oppmoda om å søkja.

Stillinga er plassert i stillingskode 0930 sokneprest, i lønsspenn 54–65. Pensjonsinnskot i Statens pensjonskasse. Reiseutgifter vert godkjende etter gjeldande regulativ. Til løna kjem særlege regulativmessige godtgjeringar. Det vert gjeve tilbod om arbeidsretteing.

Nærare opplysingar om stillinga kan ein få hjå avdelingsleiar Gunvor Taule Mjanger ved bispedømekontoret tlf. 55 30 64 84.

Søknad via Bjørgvin bispedøme sine heimesider: [www.kyrkja.no/bjorgvin](http://www.kyrkja.no/bjorgvin)

*Søknadsfrist: 16. april 2013.*

## FESTSKRIFT TIL TORE KOPPERUD – INVITASJON TIL TABULA GRATULATORIA

Tore Kopperud runder 70 år i august 2013, og slutter i stillingen som prost i Søndre Aker i juni. En rekke personer innen det praktisk-teologiske fagfeltet har gått sammen om å hilse ham med et festskrift.

Det har en særlig vekt på det som også har vært Tores hovedinteresser: Salmene, gudstjenesten og forkynnelsen – eller hymnologi, liturgikk og homiletikk. Men skriftet dekker også en rekke tilliggende områder og forbindelsen til dagsaktuelle spørsmål i kirke og samfunnsliv, som forkynnelsen etter Utøya, grunnlovsendingene, debatten om det livssynsåpne samfunn og kirkens forhold til det lokalsamfunnet hvor liturgiene skal ”stedegengjøres”.

Boka koster Kr 398,- fritt tilsendt. Oppgi navn/sted som skal stå i Tabula Gratulatoria, og leveringsadresse.

Boka kan bestilles enten hos [egilmorland@nla.no](mailto:egilmorland@nla.no) eller direkte på Fagbokforlaget [dag.gronnestad@johngrieg.no](mailto:dag.gronnestad@johngrieg.no), innen 15. april 2013.

**Alf B. Oftestad**

# Kirke – fellesskap – omsorg

## Diakonien historie med blick på Norden Bind II og III

Diakonien fra aposteltiden til middelalderen er behandlet i bind I (Luther Forlag 2001).

Foreliggende arbeid består av to bind. Det første drøfter reformasjonstiden, både på luthersk, reformert og romersk-katolsk mark (bind II). Det andre gjennomgår diakoniforståelsen i de påfølgende epoker, nemlig ortodoksien, pietismen og opplysningstiden (bind III).

“Alf B. Oftestad har i en mannsalder vært med på å utvikle og prege det som i dag er den bærende forståelse av diakoni i Den norske kirke. Forfatteren fører oss i dette bindet inn i reformasjonstiden og de påfølgende epokers kamp for barmhjertighet og diakonal omsorg, alt med også vekt på Norden. Jeg anbefaler boka til alle som vil forstå hva diakoni er.”

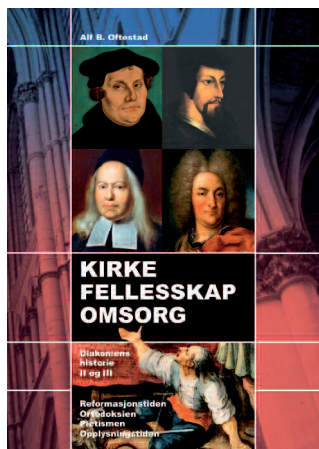
*Tormod Kleiven, forskningssjef/førsteamanuensis, Høyskolen Diakonova*

“Enhver med engasjement i diakoni på ett eller annet plan, bør ha gjort seg kjent med denne boken.”

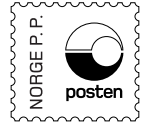
*Fredrik Grønningsæter, biskop emeritus*

“Alf B. Oftestad fortsetter i bind II og III sin grundige gjennomgang av diakoniens historie. Det er nybrottsarbeid som her gjøres i norsk sammenheng, og det utgjør en faglig hjørnestein innen faget diakonihistorie. Boka skaper også en inspirerende bakgrunnsforståelse for dagens diakonale arbeid.”

*Olav Fanuelsen, Olav Fanuelsen, prorektor, Diakonhjemmets Høgskole*



**Kr 449,-**



Avsender:  
Luther Forlag  
Grensen 3  
0159 OSLO

**UTKOMMER** annenhver uke på Luther Forlag og redigeres av professor Harald Hegstad (ansv.), stipendiat Sunniva Gylver, universitetslektor Sjur Isaksen og sokneprest Anne Grete Listrøm. Redaksjonssekretær: Eyolf Berg

**ALLE HENVENDELSER** rettes til:  
Luthersk Kirketidende v/Eyolf Berg  
Luther Forlag  
Grensen 3  
0159 OSLO  
Tlf. 91 17 65 37  
E-post: [redaksjon.lk@lutherforlag.no](mailto:redaksjon.lk@lutherforlag.no)

**INTERNETT:** [www.lutherskkirketidende.no](http://www.lutherskkirketidende.no)  
Opplysninger om annonsepriser og utgivelsesplan finnes på nettsidene.

**ARTIKLER OG LESERINNLEGG** til Luthersk Kirketidende sendes på e-post til ovenstående adresse. Artikler skal normalt ikke overstige 2500 ord, innlegg skal normalt ikke være mer enn 1200 ord.

**ABONNEMENT:** Pris kr. 550,- pr. år for Norge. Utlandet kr. 750,- pr. år. Abonnementet inkluderer Tidsskrift for Praktisk Teologi (2 numre pr. år). Kontonummer: 3000.14.73669 Abonnementet løper til det sies opp skriftlig (brev eller e-post). Gamle og nye numre kan kjøpes i pdf-format fra <https://lutherskkirketidende.buyandread.com>